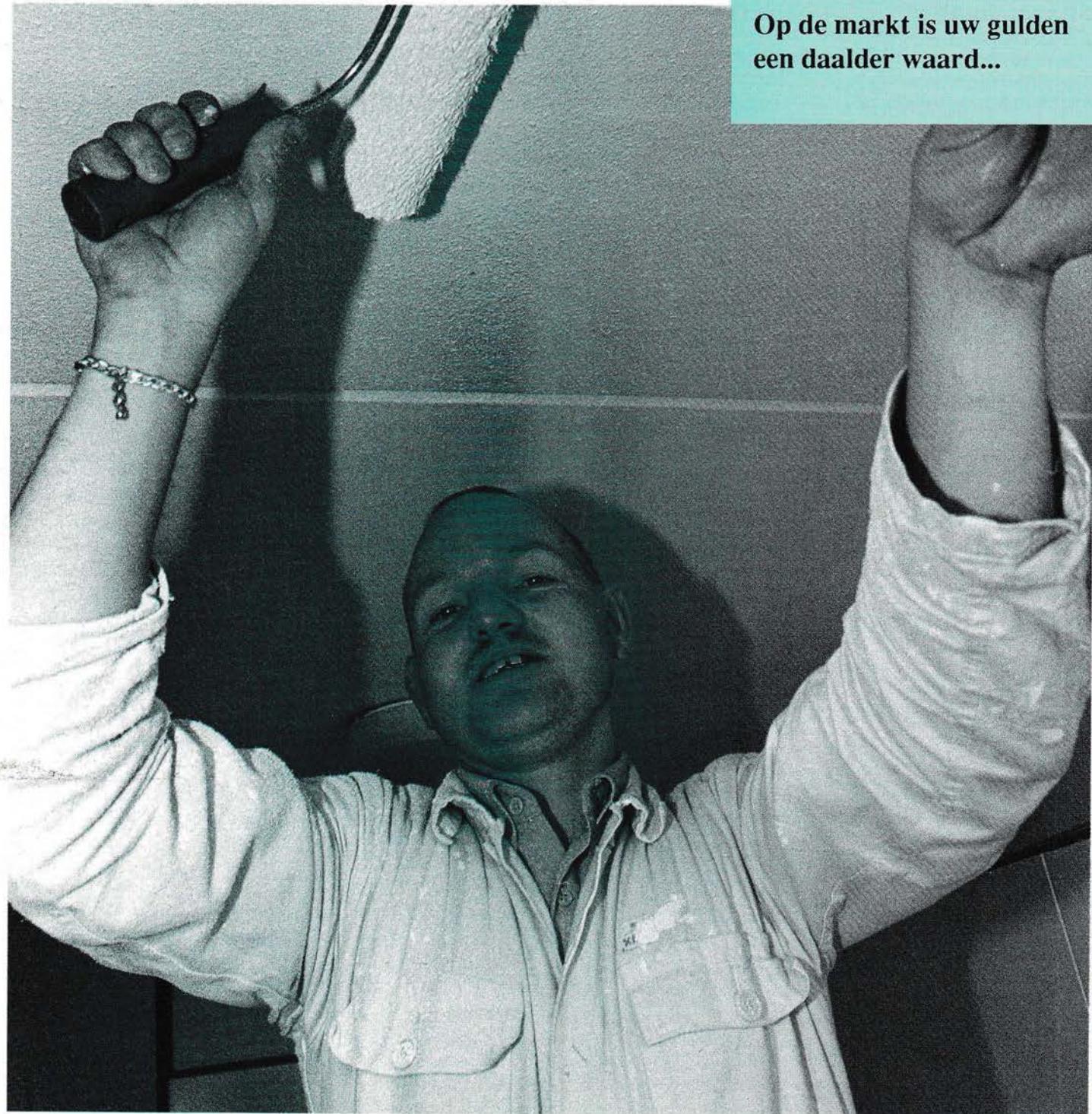

Steiger

INHOUD:

Denkers over welzijn

Er wordt weer gedeald
in het Westen

Buurtonièrgedienst

Leren en ontmoeten

Wijkwinkel Hoogvliet

Op de markt is uw gulden
een daalder waard...

IN DIT NUMMER:

3 Denkers over welzijn

STEIGER vroeg een aantal mensen uit het sociaal-cultureel werk en het jongerenwerk om te reageren op het rapport 'Denkend over wijkwelzijn' dat begin van dit jaar werd gepubliceerd door het projectburo Sociale Vernieuwing. De oogst is forse kritiek op de ideeën van de denktank. Uit de reacties blijken werelden van verschil met het gedachtengoed van de denktank Sociale Vernieuwing. Het werkstuk heeft de uitwerking van een schot hagel en brengt de spanning aan het licht tussen beleidscircuit en ervaringen op de werkvloer van buurthuizen.

11 Het kan ook jouw plein zijn

T. Slingerland (Sectorchef Maashaven Gemeentepolitie Rotterdam) bespreekt deel vier uit de serie Opbouwwerk in uitvoering 'Het plein' van Ton Huiskens.

12 Er wordt weer gedeald in het Westen

Intensief Beheer, IGON plus, risicovol investeren door corporaties en Maatwerk zijn termen die de afgelopen maanden in Rotterdam-West veel gebruikt zijn. Al deze termen samen, maken onderdeel uit van de zogenaamde 'New Deal West', een poging van een aantal bewonersorganisaties en sociale verhuurders in Rotterdam-West om de leefbaarheid in delen van wijken met een zo beperkt mogelijk beslag op stadsvernieuwingmiddelen te kunnen garanderen.

17 Buurtconiërgedienst

In de periode 1991-2006 zal het aantal inwoners van Rotterdam groeien van 580.000 naar 670.000. Het aandeel migranten daarbinnen stijgt van 20% naar 30%. Was tot nu toe de opvang van migranten voornamelijk een zaak van de stadsvernieuwingswijken, in de komende jaren zal dat (moeten) veranderen.

18 Leren en ontmoeten

Veel migrantenvrouwen willen Nederlands leren maar kunnen om wat voor redenen dan ook de stap naar de Basiseducatie niet maken. Via het netwerk van Lies van Huet (vrijwilliger met 20 jaar ervaring in Algerije als Witte zuster) en Angelina Adam (opbouwwerker in het Oude Noorden) kunnen zij via het L.O.V.-project thuis een jaar lang één uur per week les krijgen van een vrijwilligster.

19 Wijkwinkel Hoogvliet gaat zelfstandig verder

Door bezuinigingen gedwongen moest het SWO Hoogvliet namelijk per 1 januari 1993 haar wijkwinkel afstoten om haar kerntaak -steunpunt opbouwwerk voor de Hoogvlietse wijken- overeind te houden. Met bureau 3plus onderzocht het wijkwinkelteam vervolgens de mogelijkheden voor een zelfstandige toekomst. Uiteindelijk ontstond het idee om de diensten van de Wijkwinkel uit te breiden met die van een preventiewinkel.

20 Op de markt is uw gulden een daalder waard...

Er verandert veel op het terrein van de volkshuisvesting. Nieuwe regels en wetten, verschuiving van taken en verantwoordelijkheden van de rijksoverheid naar de gemeente en de corporaties. De grondslagen voor het nieuwe beleid zijn vastgelegd door staatssecretaris Heerma in de nota 'Volkshuisvesting in de jaren negentig' die enkele jaren geleden het licht zag. De nota stelt dat de volkshuisvesting niet meer gestuurd moet worden door de overheid, maar door de 'markt' van vraag en aanbod. Eén van de vernieuwingen is dat de verhuurders, binnen bepaalde grenzen, zelf de huurverhogingen mogen bepalen. Om bewoners voor te bereiden op wat komen gaan hebben het Rio en Bureau 3plus een scholing huurbelied ontwikkeld.

22 Kort nieuws

- Koopwoningen voor migranten.
- Innovatiefonds Sociale Vernieuwing
- Kwaliteitspanel in de prijzen
- Premie op actie.

STEIGER

STEIGER is een uitgave van het Rotterdams instituut bewonersondersteuning (Rio).

STEIGER beoogt als 'vakblad voor de Rotterdamse wijken' een bijdrage te leveren aan de uitwisseling van ervaringen, werkwijzen en ideeën. Het blad bericht over bewonersinitiatieven, georganiseerde belangenbehartiging en de be-roepsmatige ondersteuning daarvan. Daarnaast levert STEIGER analyses van ontwikkelingen in beleid en bijdragen aan de meningsvorming.

Hoofdredacteur

Anne van Veenen

Eindredactie en vormgeving

Erik Lindenborg

Redactieraad

Nel ten Boden, Jaap Pleeging, Johan Janssens, Rob Siebeling

Medewerkers

Aad van der Graaf, Jan Willem Kluit, Nicol van Twillert, Yvonne Koop, Ton Koppens

Secretariaat

Jacqueline Suykerbuyk

Fotografie

Dick Sluyter tenzij anders vermeld

Oplage: 1500 stuks

Copy-right en beeldmateriaal

Teksten kunnen geciteerd worden wan-neer de bron vermeld wordt en uitsluitend na toestemming van het Rio. Ook is het niet toegestaan tekening en foto's uit dit blad over te nemen zonder toestemming van het Rio.

Prijs van Steiger

Steiger kost per nummer f 3,50. Een abonnement kost f 12,50 per jaar.

Uitgever:

Rotterdams instituut bewonersondersteuning (Rio), Kortenaerstraat 1, 3012 VB Rotterdam.

Editie april 1993

Foto voorzijde: een buurtconciërge aan het werk

Denkers over welzijn

'Gepasseerde stations en fier ingetrapte open deuren die samen met de soms spectaculaire plannen, frisse ideeën en voor verademing zorgende standpunten voor verrassende momenten zorgen'; Rob Nederlof, buurthuis Piet Hein. 'De macramé-schaamte voorbij, schreewt het kopje op de eerste pagina. Getsie dacht ik, is het nou nog steeds niet afgelopen met die oubollige, allang verjaarde vooroordelen over het sociaal-cultureel werk. Ik vreesde een denktank te gaan openen waarin giftige, onwelriekende en vooral ook zeer achterdochtige gedachten liggen opgeslagen over het welzijnswerk. Dus sloeg ik de nota dicht want ik had gewoon even geen zin in dat gezeur'; Carolien Dieleman, Stichting Club- en Buurthuiswerk Feyenoord. 'Het nadeel van denktanks is dat ze meestal bevolt worden door mensen die enige afstand hebben van de dagelijkse praktijk van het onderwerp waar ze over na gaan denken. Dit hoeft geen belemmering te zijn voor het denkproces op zich, maar het heeft vaak wel zin consequenties voor de bruikbaarheid van de te ontwikkelen ideeën voor de genoemde praktijk. Ook deze denktank weet ons, niet zonder trots, te melden dat "de leden relatieve buitenstaanders op het terrein van het wijkwelzijnswerk" zijn'; Marc Boes, Jongeren Informatie Punt.

Enkele reacties op het rapport 'Denkend over wijkwelzijn' dat begin van dit jaar werd gepubliceerd door het projectburo Sociale Vernieuwing.

Afzender is een 'denktank' van deelgemeentebestuurders (o.m. Mieke van der Graaf, Kralingen/Crooswijk en Theo Eikenbroek, Noord), ambtenaren en vanuit het projectburo Gerard de Kleijn (voorzitter) en Henk Huitink (rapporteur).

Het welzijnswerk heeft volgens de denktank de volgende hoofdtaken:

- het bevorderen van sociale contacten
- het beheersbaar houden van sociale spanningen
- opvoedingsondersteuning (stimuleren van de ontwikkeling van kinderen, aanpak van ontsporende jongeren)
- opvang van werklozen die geen kans meer hebben op de arbeidsmarkt.

Op elke van deze terreinen formuleert de denktank een aantal suggesties (zie kaders op volgende pagina's). Meest in het oog lopend is het voorstel om 100 beroepskrachten te recruteren die als mentor optreden voor de naar schatting 4000 ontsporende jongeren in Rotterdam, met als doel hen 'minstens 8 dagdelen per week van een zinvolle tijdsbesteding in georganiseerd verband te voorzien'.

De denktank doet ook suggesties voor de organisatie van het werk. In de 'flexibele welzijnsorganisatie' bestaat een scheiding tussen werkers en gebouwen, de 'verzamelde welzijnswerkers' werken met projectopdrachten en tijdelijke subsidies, en de activiteiten in de multifunctionele gebouwen worden aangeboden tegen een kostendek-

kend tarief dat met de RotterdamPas betaalbaar wordt gehouden voor iedereen.

Schot hagel

STEIGER vroeg een aantal mensen uit het sociaal-cultureel werk en het jongerenwerk om te reageren op het rapport. De oogst is forse kritiek op de ideeën van de denktank.

Dieleman ziet stadsbestuurders die hun greep op de burgers kwijt zijn en nu het welzijnswerk in de wijken, dat dicht op de bewoners zit, ter discussie stellen. In het rapport wordt, vindt ze, voorbijgegaan aan de schaarse die als gevolg van de bezuinigingen is ontstaan. Als het in de verbouwde garages waarin men 'zijn eigenheid zit te beleven' een beetje uit de hand loopt zal het sociaal-cultureel werk veelal niet in staat zijn de helpende hand te bieden.

Marianne Martens (Stichting Spits, Nieuwe Westen) keert zich tegen het opheffen van het buurthuis als basisvoorziening. 'Er is behoefte aan een vaste plek en een aantal vaste activiteiten'. Ze stelt een mix

van structurele subsidie (70%) en projectsubsidie (30%).

Nederlof vindt het een slecht idee om de buurthuizen te ontmantelen ten gunste van multifunctionele gebouwen die marktgericht werken en van kleinschalige ontmoetingsruimten in zelfbeheer. Hij is bang dat daarmee de aandacht verdwijnt voor de mensen die zichzelf niet goed kunnen reden, voor de neerwaartse spiraal van apathie en desintegratie in de wijken.

Boes tenslotte bakent het terrein van het jongerenwerk af. Ten aanzien het stelen van autoradio's en het roven van tasjes heeft het jongerenwerk naar zijn mening een preventieve, en geen curatieve taak. 'Hier voor zijn organisaties als politie en reclassering in het leven geroepen.' Hij is voorts van mening dat de jongerenwerker 'de plaats inneemt van onmisbaar vakman, in plaats van een sukkel die blij moet zijn dat hij iedere maand weer een salaris krijgt uit subsidiegelden'.

Een ander geluid komt van Vincent Florijn, opbouwwerker in Oud Mathenesse/Witte Dorp, die doorborduurt op de ideeën van de denktank met als voorbeeld de ouderen-netwerken in de wijk.

Uit de reacties blijken werelden van verschil met het gedachtengoed van de denktank Sociale Vernieuwing. Het werkstuk heeft de uitwerking van een schot hagel en brengt de spanning aan het licht tussen beleidscircuit en ervaringen op de werkvlakte van buurthuizen.

Carolien Dieleman vindt dat de politici de straat op moeten, en ze nodigt 'gehele denktank en alle deelgemeentes' uit voor een bezoek aan buurthuis de Dam in Feyenoord. Een gouden kans om de communicatie op gang te brengen.

In het volgende nummer van STEIGER wordt de discussie voortgezet.

Anne van Veen

Nieuwbouw buurthuizen op de tocht

De bezuinigingen van Heerma op het stadsvernieuwingsfonds (zie ook artikel over 'New Deal' in West in dit nummer) dreigen ook hun tol te eisen in de welzijnssector. Ze hebben wethouder Vermeulen (stads- en sociale vernieuwing) genoemd een punt te zetten achter de 'integrale stadsvernieuwing'. Het fonds wordt alleen nog benut voor woningen, verbetering van welzijnsaccommodaties is geschrapt. Geen geld is er voor vernieuwing van buurthuis Oud-Mathenesse/Witte Dorp, buurthuis Piet Hein, migrantencentrum Bako, buurthuis Liskwartier, buurthuis Cool, en een multifunctioneel centrum in Overschie. Het gaat om 11.5 miljoen gulden, of wel 1.5 miljoen structureel per jaar. Een binnengemeentelijke zoektocht naar andere financieringsbronnen heeft nog niets opgeleverd. De raadscommissie Welzijn buigt zich op 19 april over de problemen.

Politici moeten de straat op

Waarom is dit verhaal van de denktank Wijkwelzijn nou eigenlijk geschreven? Een paar keer las ik de verantwoording door die mij hierop een antwoord zou moeten geven.

' Professionals die langs de kant blijven staan', 'verwarrende signalen uit de samenleving die daarvan misschien de oorzaak zijn', 'bezuinigingen door de rijksoverheid' en daardoor ook, jammer maar helaas, 'deelgemeentes die moeten bezuinigen'.

Hoe kunnen deelgemeentes ondanks deze rampspoed toch nog kwaliteitsbeleid leveren met betrekking tot de welzijnssector, dat vraagt de denktank zich af.

Maar wie heeft er nou een probleem? Naar mijn idee heeft de politiek een probleem, want met die verwarringe signalen en die toekijkende welzijnsworkers valt het reuze mee. Het zijn niet de welzijnsworkers die last hebben van verwarringe signalen; de politieke partijen en daarmee de stadsbestuurders als politiek verantwoordelijken, hebben dat wel. Zij zijn de greep, de invloed op de burgers, al een poosje kwijt en daarom is het niet verwonderlijk dat diezelfde politieke partijen het welzijnswerk in de wijken dat dicht op de Rotterdamse burgers zit ter discussie stellen. Kijk en dat vind ik dus nogal irritant. Welzijnswerk als pionierende Kop van Jut en politiek verantwoordelijken die met dichtgeknepen beurzen aan de kantlijn toekijken.

Politici, wees niet bevreesd, ga in grote getale de straat op en de buurtvoorzieningen in, debatteer met iedereen die u tegen komt en maak uzelf onderdeel van ons dynamisch middenveld, want aan angsthazen heeft niemand iets!!!

Dit moest ik vooraf even kwijt.

Verbouwde garages

De hoofdtaken van het welzijnswerk zoals die geformuleerd zijn in de nota kan ik volledig onderschrijven. Ik ga wat verder in op de taak die het welzijnswerk dient te vervullen in het bevorderen van contacten en het verminderen van sociale spanningen. Bij het bevorderen van contacten wordt onderscheid gemaakt in een individuele benadering en georganiseerd contact. Wat die individuele benadering betreft worden er m.i.mogelijkheden benut dan de door de denktank genoemde vrijwillige hulpcentrales en de huisbezoeken aan mensen boven de 75 jaar. Het is immers zo dat ieder mens hoe eenzaam en geïsoleerd levend dan ook altijd wel op enigerlei wijze in contact komt met de buitenwereld. Bij de huisarts, de sociale dienst of raadsmans, de thuiszorg, het consultatiebureau, de onderwijswerkinkel, het buurthuis, de basisschool, de bibliotheek, de supermarkt of waar dan ook vinden dagelijks ontmoetingen plaats. Hoe beter nu die ene instelling waar deze ontmoeting plaats vindt in staat is om als dat nodig is te wijzen op de mogelijkheden van al die andere instellingen hoe meer profijt de gemiddelde burger hiervan heeft.

Stel dat een huisarts een vrouw, die overduidelijk met spanningen kampt, geen recept met valium meegeeft, maar haar doorverwijst naar een yogacursus. Dan is het toch wel heel sneu als deze vrouw daar te horen krijgt dat er voor haar op dat moment geen plaats is. Dit soort dingen gebeurt zeer regelmatig, want, lieve denktank, er is vaak meer vraag dan aanbod en daar helpt geen welzijnswerkertje lief tegen, want de gebouwen zijn vol, de vakkrachten die tegen een vriendenprijsje hun diensten leveren zijn even niet te vinden en veel sociaal cultureel workers zitten tot over hun oren in het zinvolle, vernieuwende en door de overheid gestimuleerde projectenwerk. Over die schaarse wordt in de nota met geen woord gerept.

Hoera, premies voor meer kleinschalige ontmoetingsruimtes op straat en complex-niveau, denk ik dan. Maar laat dan wel duidelijk zijn, vooral aan de bewoners, dat als het in zo'n verbouwde garage, waarin men zijn eigenheid zit te beleven, een beetje uit de hand loopt, het sociaal cultureel werk veelal niet in staat zal zijn de helpende hand te bieden.

Spanningen en sensatie

Over naar de sociale spanningen waarin het welzijnswerk een rol krijgt toebedacht die ik wederom kan onderschrijven. Maar de manier waarop dit volgens de denktank zou moeten is minstens aan te vullen. Uitleg geven aan nieuwkomers over de harde codes van de Nederlandse samenleving vind ik een interessant onderwerp en ik zou dan ook graag zien dat die harde codes eens nader onderzocht en beschreven zouden worden in een handzaam klein meertalig boekje. Ik bied mijn medewerking aan.

Rapport 'Denkend over wijkwelzijn' Samenvatting van concrete suggesties Basisvoorzieningen

1. In iedere wijk en/of deegemeente moeten de volgende voorzieningen gegarandeerd zijn:
een hulp- en informatiecentrum
kinderopvang, na-schoolse opvang, peuterspeelzalen
bibliotheek

In ieder geval één harde code zou hoog nodig eens doorbroken moeten worden en dat is de door de media gehanteerde code 'geen nieuws is goed nieuws'. Als er sociale spanningen zijn in buurten zijn de media er als de kippen bij om hiervan uitvoerig en met veel sensatielust verslag uit te brengen. Aan activiteiten die een bijdrage leveren aan het verminderen van sociale spanningen wordt veel te weinig aandacht geschonken. Dat geeft op z'n zachtst gezegd een vertekend beeld van de werkelijkheid en is daarom beledigend voor de mensen die zich inspannen om hun buurt aantrekkelijk te houden.

Wat ik verder een goede ontwikkeling vind is dat er in het verlengde van het Prismaproject (opvang van nieuwkomers op basisscholen via speciale lesprogramma's) ook een introductie plaats kan vinden van de kinderen en hun ouders in de wijk. Een soort wegwijs programma door de wijk, opgezet door het sociaal cultureel werk i.s.m. en ondersteund door vrijwilligers, is leuk en zinvol en staat daarom hoog op ons lijstje beleidsprioriteiten. Dit als aanvulling op de suggesties van de denktank. Er wordt ingegaan op de onveiligheid op straat en het terugbrengen van leven(digheid) op straat. Goed idee, dat trouwens voor zover haalbaar allang wordt uitgevoerd, maar dan wel in de zomer bij mooi weer, want anders sta je als welzijnswerker toch maar mooi in je duurbetaalde pieewaaier eentje te blauwbekken, terwijl iedere weldenkende Feyenoorder lekker bij de kachel zit.

Verlengde schooldag

Het welzijnswerk dient ook te investeren in de ontwikkelingsmogelijkheden van kinderen en daar kan ik het van harte mee eens zijn.

De uitbreiding van het kinderwerk zoals die voorgesteld wordt door de denktank vind ik lang niet ver genoeg gaan. Als je het merendeel van de kinderen wilt bereiken met een naschools aanbod dient er in Rotterdam en dus ook in Feyenoord serieus nagedacht te worden over invoering van de verlengde schooldag op alle basisscholen. Naast de buurthuizen kunnen eveneens de schoolgebouwen die dan toch

leegstaan benut worden voor activiteiten. Op het Noordereiland is onlangs de verlengde schooldag ingevoerd (voorlopig als experiment natuurlijk) op de twee basisscholen. Ik heb er hoge verwachtingen bij, maar weet nu al dat er, behalve door de school zelf en het sociaal cultureel werk, meerdere partijen reguliere tijd en regulier geld aan zullen moeten spenderen wil het een succes worden. Ik hoop en verwacht dat de politiek hierover tijdig uitspraken zal doen.

Tenslotte wil ik nog iets kwijt over de organisatiekenmerken van de flexibele welzijnsorganisatie. Onze organisatie voldoet m.i. geheel aan de 4 basisprincipes:

- 1) het hebben van een open oog en open oor voor maatschappelijke veranderingen en wijkontwikkelingen
- 2) gericht op permanente vernieuwing
- 3) niet gebonden aan volgeboekte meerjarenprogramma's
- 4) niet bang voor mislukkingen.

Dit echter zonder de door de denktank beoogde (financiële) scheiding tussen werkers en gebouwen en met een vast subsidiebudget dat tot op de laatste cent nuttig besteed wordt. Ik nodig de gehele denktank en alle deelgemeentes uit om dit te komen controleren en zonodig hierover met ons in discussie te gaan.

Carolien Dieleman

Er is behoefte aan een vaste plek en vaste activiteiten

De oplossingen die door de denktank worden aangedragen zijn zeker niet onbekend en worden op allerlei terreinen, in ieder geval in Het Nieuwe Westen, uitgevoerd. Maar vanuit een totaal ander uitgangspunt.

De nota stelt dat sociaal cultureel werk geen basisvoorziening in de wijk is, maar moet werken met projectopdrachten. Het sociaal cultureel werk wordt door buurtbewoners juist wel gezien als basisvoorziening. Er is behoefte aan een vaste plek en een aantal 'vaste' activiteiten.

Dat betekent overigens niet dat de inhoud van het werk jaar in jaar uit hetzelfde blijft. De basisvoorziening is de best aangewezen instantie om projecten op te zetten dan wel te beoordelen op hun bruikbaarheid. De inhoud van het werk wordt daarom ook jaarlijks aangepast afhankelijk van de vraag/behoefte van wijkbewoners en de mogelijkheden die de stichting heeft.

Projectsubsidie

Spits is absoluut geen tegenstander van projecten maar projecten zijn er voor bepaalde tijd. Indien blijkt dat bij bepaalde projecten de behoefte groot is, wordt het omgezet in een reguliere activiteit.

Een veel creativere oplossing zou zijn dat het welzijnswerk werkt vanuit haar basisvoorzieningen (dit betekent niet dat de activiteit binnen eigen accommodatie hoeft plaats te vinden) waarvan bijvoorbeeld 70% bestaat uit structurele subsidie en 30% uit projectsubsidie.

Deze 30% zou dan gebruikt kunnen worden om in te gaan op acute behoefte c.q. problemen van de wijkbevolking.

Zelfbedruipende activiteiten

Het sociaal cultureel werk is er voor de totale wijkbevolking. De niet-koopkrachtigen moeten dezelfde cursussen kunnen volgen als de koopkrachtigen.

Doordat het kortingspercentage van de RotterdamPas verlaagd is, moeten de niet-koopkrachtigen nu al ten onrechte keuzes maken. Zelf bedruipen wordt dan problematisch, deskundige vakkrachten worden steeds duurder.

Bevorderen van contacten

Ter voorkoming van sociaal isolement zijn er tenminste twee opdrachten voor het welzijnswerk in de wijken.

2. Zet in iedere wijk een vrijwillige hulpcentrale op, waar mensen met een eenvoudige hulpvraag of behoefte aan gezelschap een beroep op kunnen doen; benut eventueel de banenpoolregeling.
3. Organiseer dat ouderen vanaf 75 jaar jaarlijks huisbezoek ontvangen van getrainde vrijwilligers.
- Voor georganiseerd contact moet een onderscheid gemaakt worden tussen grootschalige en kleine ontmoetingsruimten.
4. Realiseer in iedere wijk een fors multi-functieel activiteiten- en ontmoetingscentrum.
5. Laat deze centra hoofdzakelijk zichzelf bedruipen door kostendekkende deelnemersbijdragen, waarbij de RotterdamPas de niet-koopkrachtige vraag stimuleert.
6. Bevorder en verstrek premies aan kleinschalige ontmoetingsruimten in en nabij wooncomplexen.

Spits

Een en ander kan leiden tot een viciueze cirkel, met als eindresultaat dat de cursussen onvoldoende bezocht worden, nog duurder worden etc.

Werkloosheid

Op dit moment wordt het sociaal cultureel werk van Spits, het ABC-team (Activiteiten-activerings-begeleidingscentrum) geconfronteerd met werkloosheidsproblematiek. In de praktijk betekent dit dat zij zich bezig houden met activiteiten/inspanningen op het gebied van werkloosheid. Met organisaties als Arbeidsbureau, Werkcentrum zijn ook afspraken gemaakt. Mensen die bij het ABC-team terecht komen, worden over het algemeen als 'kansloos' beschouwd. Via individuele trajectbegeleiding en projecten zoals het kleermakers-project Abou Rakrak worden zeer gunstige resultaten bereikt.

Het sociaal cultureel werk van Spits ziet het begrip arbeid zeer ruim. Wij vinden, zeker gezien de grote werkloosheid, dat het begrip moet worden gezien als zinvolle maatschappelijke activiteiten. Uitschrijving bij het arbeidsbureau en inschrijving in het welzijnswerk is een combinatie die in onze optiek onmogelijk is. De begrippen 'kansloos' en 'verplichte' inschrijving bijten elkaar. Activering kan alleen slagen indien dit op vrijwillige gemotiveerde basis gebeurt.

Contact-bevordering en sociale spanning
Belangrijke begrippen in de visie van Spits zijn: open karakter, lage drempel, te betalen, breed aanbod, ontmoeting, vernieuwing, dienstverlening, kwaliteit en intercultureel. De aandacht voor de mens staat centraal. Spits ontleent onder andere haar be-

staansrecht aan het feit dat mensen elkaar ontmoeten. Deze ontmoetingsfunctie vormt de basis voor een tweede belangrijke functie: de rol van makelaar/intermediair tussen individuen en groepen en maatschappelijke vraagstukken als inkomen, samenleven, werk, scholing, opvoeding en vorming. Spits speelt hierin een activerende rol waarin mensen op mogelijkheden gewezen worden en indien nodig gestimuleerd. Automatisch vloeit hieruit voort dat het sociaal cultureel werk zich dagelijks bezig houdt met het beheersbaar maken of houden van sociale spanningen en contact-bevordering. De samenwerking met andere instellingen is intensief, er wordt regelmatig geopereerd vanuit andere lokaties dan het eigen pand. Vernieuwend kan het rapport nauwelijks genoemd worden en de oplossingen die aangedragen worden zijn in sommige gevallen zeer verontrustend en niet acceptabel.

Marianne Martens

Coördinator Sociaal-cultureel werk Spits, Nieuwe Westen

Sociale spanningen

7. Onderken de specifieke taken van wijkwelzijnswerk bij het beheersbaar houden van sociale spanningen. Deze liggen vooral bij:
de binnenkomst van migranten
verduidelijking en opsporing van gedeelde normen en waarden
versteviging van sociale kaders
herovering van de openbare ruimte

8. Zorg ervoor - om dit te bereiken - dat het wijkwelzijnswerk minder instellingsgebonden is en meer tussen de bevolking opereert. Herstel het ambachtelijke straat(hoek)werk in ere.

Oude ambachten horen op de braderie thuis

Over de wijkinstellingen is de denktank heel duidelijk:
Multifunctionele gebouwen met, tegen marktprijs, voor elck wat wils.
Alle welzijnswerkers de straat op, eerherstel voor het Ambachtelijk Straathoekwerk.
Kleinschalige ontmoetingsruimtes die de mensen 'hun eigenheid' kunnen laten beleven.

Zelfbedrijpend

Ik zie dat geheel anders.
1) Wel die multifunctionele gebouwen, zelfbedrijpend maar ook:
- Met vaste programmalijnen of wijkvloed (wijkpanel?) om te voorkomen dat, terwille van de omzet (omzetcijfers zijn dikwijs, óók wanneer het niet om persoonlijke winst gaat, zeer verslavend) alleen de gemakkelijkste, meest opbrengende gemenedeleractiviteiten aan bod komen;
- Begrenzingen aan baromzet en te winnen prijzen. Ooit waren er ergens in Rotterdam bij de bingo auto's te winnen....;
- Regelmäßig anonieme controle op discriminatiegedrag van personeel of, beter, ge-stimuleerde naleving van gedragsregels op dit punt.

Deze welzijninstellingen vallen niet onder de noemer sociaal cultureel werk: het zijn in feite non-profit aanvullingen op het commercieel aanbod.

Oude fabriek

2) In elke wijk een flink gebouw - oude fabriek of school - dat onderdak kan bieden aan kunstenaars, verenigingen, actiegroepen, speel-o-theken, de wijkdrukkerij enz.

Ondanks alle nadelen van beheersbaarheid en onderlinge ruzies geef ik aan deze mogelijkheid de voorkeur boven de in het werkdocument genoemde verbouwde garages en winkelpandjes. Er is minder leegstand door economischer gebruik, verzekeringen, gas, licht en water zijn goedkoper en, het belangrijkste, er is minder mogelijkheid zich de splendid isolation eigen te maken. Want in die winkel - en garage-eilandjes zie ik dat toch als een groot minpunt. Het zou jammer zijn als groepen zich door hun afzondering laten verleiden tot het idealiseren en koesteren van eigen cultuur, tot het zich afzetten tegen maatschappelijke veranderingen en al dan niet bewust hoge drempels bouwen. Dan maar liever een burenruzie die wellicht kan leiden tot een opperbeste verstandhouding.

Buurthuis

3) Het buurthuis blijft onmisbaar. Want dat ambachtelijk straatwerk ligt achter ons, dat werkte niet.

Natuurlijk gebeurt het nog wel. Er zijn speciale teams die, bij voorkeur 's-nachts, de binnenstad ingaan. Dat is een categorie speciale hulpverlening. Heel moeilijk, nuttig werk overigens.

Maar het straatwerk overdag is alleen voor de kinderen, bij mooi weer, in de vakanties en na schooltijd. Want bewoners weten óók dat je bij slecht weer beter binnen kan zitten en dat activiteiten op de straathoek zelden succesvol blijken.

Op deze manier dan ook nog de onveiligheid bestrijden is een verkeerd inschatten van de realiteit. Oude ambachten horen op de braderie thuis.

En dan kom ik toch op het Buurthuis. Want er zijn mensen die nog niet aan dat multifunctionele centrum of die verbouwde school toe zijn. Zij hebben nog niet zo veel sociale contacten. Zijn verlegen, voelen zich niet prettig in algemene gelegenheden, mogen niet van hun man, vinden re-creatie niet nuttig genoeg, hebben er (nog) geen geld voor (over). Ze zijn nog geen gevorderde wijkbewoners, zij zijn nog geen individu dat keuzes maakt of behoren nog niet tot een groep die zich een onderkomen

heeft verworven; de groep waar de Sociale Vernieuwing zich op richt.....

Zorg en aandacht

Ik pleit dus voor aandacht.

Aandacht voor groepen die dat eigenlijk niet gewend zijn of mensen die vergeten dreigen te worden. Mensen die al vóór hun geboorte hun handicap hadden, mensen die gedoemd zijn hun hele leven in zorg door te brengen.

Ik kan niet nalaten, en ik weet dat dit een blad voor insiders is, nog enkele simpele voorbeeldjes te noemen; de voorbeeldjes waar dat beetje aandacht voor bedoeld:

- Die drie broertjes die niet met het kamp mee mogen omdat hun vader het te duur vindt.

- Meisje Fatma dat niet meer naar de computerles mag omdat ze thuis haar zieke moeder moet helpen.

- Die jongen die inlichtingen over huisvesting komt vragen maar later bekent dat hij gokverslaafd is, voor f 3000,- in de schuld staat en er nu door zijn (zwangere) vriendin is uitgezet.

- Het meisje dat niet meer naar school durft omdat haar broer in de gevangenis zit. Iedereen kent ze wel, die voorbeelden, iedereen weet ergere gevallen. Waar het mij om gaat is dat ik in de negen 'opdrachten' in het werkdocument nergens de zorg en de aandacht voor die groepen vond.

Wijzen op de harde codes van de Nederlandse samenleving is nuttig. Maar stimulering en aandacht, met als doel het doorbreken van de neerwaartse spiraal van apathie en desintegratie, zou wel eens DE taak van het club- en buurthuiswerk kunnen zijn. En dan met name in die wijken die tot de beroerdsten van ons land behoren..... Want ondanks vele heldere en verfrissende gedachten in de nota had ik na lezing toch de -en jesus wat haal ik mij op m'n hals door dit te schrijven- verstijvende breinflits: 'Voor Ieder Huis Hoort Een Geveltuin Thuis'.

Ik houd eigenlijk niet van geveltuinen.

Rob Nederlof

Buurthuis Piet Hein

Opvoedingsondersteuning

Om de ontwikkeling van kinderen te stimuleren, zijn - met name in krap bemeten wijken - extra investeringen in mensen gerechtvaardigd. Zet deze als volgt in.

9. Installeer spelletjes op alle openbare speelterreinen. Maak hiervan een banenpoolproject.

10. Stel alle schoolpleinen buiten schooltijd onder toezicht open.

11. Onderzoek de mogelijke invoering van een RotterdamPas voor kinderen.

12. Zorg dat er voldoende activiteiten zijn voor kinderen in het weekend en tijdens schoolvakanties.

Om ontspoede of ontsporende jongeren bij de samenleving betrokken te houden, is een intensieve aanpak gewenst.

13. Formuleer een vindplaatsgerichte aanpak onder stedelijke regie, waarbij jongeren tenminste acht dagdelen per week zinvol bezig zijn.

14. Recruut de 100 beroepskrachten die voor deze aanpak nodig zijn uit de jeugdhulpverlening, thuislozenteam, Jouw Project en het decentrale jongerenwerk.

Verslaafde bijna-criminelen hebben geen tijd om ook nog de orde te verstören

De boodschap uit de denktank is duidelijk. Het jongerenwerk dient het te zoeken in het straathoekwerk en er dienen 100 mentoren ingezet te worden om, en hier volgt een citaat, 4000 jonge bijna-criminelen, al dan niet verslaafd, al dan niet leerplichtig, de harde kern van ordeverstoorders, kortom leden van een nieuw nomadenvolk, onder controle te houden met behulp van 8 dagdelen zinvolle tijdsbesteding.

Laten we om te beginnen eens kijken naar de stelling dat de jongerenwerker ambulant moet gaan werken. Ik wordt altijd een beetje onrustig als het allemaal weer anders moet. Dit keer komt men zelfs op de proppen met een reeds bestaande werkwijze. Begin jaren tachtig werd er in de grote steden reeds geëxperimenteerd met ambulant jongerenwerk of streetcornerwerk zoals het destijds werd genoemd. Al snel werd opgemerkt dat jongeren behoefte hadden aan een eigen plaats waar ze te recht konden voor activiteiten, en zo verschoof het werk van ambulant naar het accommodatie-gericht werken. Op zich dus niets nieuws onder de zon en ik ben benieuwd tot wat voor conclusie we over 2 jaar komen als blijkt dat het ambulante werken toch niet dat heeft gebracht wat we er van verwacht hadden.

Het ambulante werken is één van de middelen die de jongerenwerker heeft om tot resultaten te komen. Het accommodatie-gericht werken, ingebouwd jongerenwerk, meidenwerk, jongereninformatie en jongerenopbouwwerk zijn ook voorbeelden hiervan. Deze middelen kunnen beschouwd worden als gereedschappen. Zo nu en dan wordt er nieuw gereedschap uitgevonden.

Werkloosheid

- Het welzijnswerk heeft ook in Rotterdam een bijdrage geleverd aan het opsporen van gaten in de arbeidsvoorzieningenorganisatie.
15. Belast de wijkwelzijnswerk - nu de gedecentraliseerde arbeidsvoorziening in Rotterdam een feit is - niet met taken in de werkloosheidsbestrijding. Waar dit toch nodig wordt gevonden, is het Regionaal Bestuur voor de Arbeidsvoorziening de eerst aangewezen om dit te bekostigen.
 16. Spreek het wijkwelzijnswerk wel aan voor de opvang en activering van mensen die niet meer voor de arbeidsmarkt geschikt zijn. De - minimaal 5000 - 'kansloze' werklozen moeten worden uitgeschreven bij arbeidsvoorziening en inschreven bij het welzijnswerk.
 17. Reserveer hiervoor tenminste 50 beroepskrachten en organiseer dit in samenwerking met STAP en SBAW.

Vanuit deze optiek gezien tekent zich een beeld af van de jongerenwerker die blij naar zijn nieuwe hamer staat te kijken terwijl achter zijn rug de werkbank wordt weggehaald.

Doelgroep analyse

Het aanstellen van de 100 mentoren stuit op een praktisch bezwaar. Deze zouden geïnciteerd moeten worden uit het decentrale jongerenwerk (enkele tientallen medewerkers), Jouwproject (10 medewerkers), T-team (4 medewerkers) en de niet-residentiële jeughulpverlening (enkele tientallen medewerkers). Als er al 100 medewerkers in genoemde sector te vinden zijn zou dit dus praktisch neer komen op het opheffen van genoemde werksoorten en organisaties. Het inzetten van alle middelen ten dienste van de genoemde groep van 4000 jongeren bevremd mij. Hierdoor wordt de meerderheid van de jongeren tenslotte het recht ontnomen gebruik te maken van de diensten die de welzijnssector te bieden heeft. Hierdoor zal de groep van 4000 pro-

bleemgevallen vanzelf groeien. Ook de doelgroep analyse klopt niet. Bijna criminelen die verslaafd zijn hebben volgens mij geen tijd om ook nog de orde te verstören. (Ik realiseer mij hierbij dat het stelen van autoradio's en het roven als tasjes natuurlijk ook een vorm van ordeverstoring is, maar dit ligt niet meer binnen het werkgebied van de jongerenwerker. Ten opzichte van criminaliteit heeft het jongerenwerk een preventieve en geen curatieve taak. Hiervoor zijn organisaties als politie en reclassering in het leven geroepen.) Groepen jongeren die als bedreigend worden ervaren en overlast bezorgen bestaan over het algemeen uit jongeren die gewoon op school zitten of werken. De jongeren die eind 1992 bij de 'lijnbaanrellen' betrokken waren bleken tenslotte ook stuk voor stuk tot de schoolgaande en werken-de jeugd te behoren.

De zoveelste radicale hervorming binnen het jongerenwerk lijkt mij niet zinvol. Zinvolle is het wanneer de maatschappij, in

dit geval vertegenwoordigd door bestuurders, zich afvraagt of men überhaupt geld over heeft voor jongerenwerk en daar de consequenties uit trekt.

Het gereedschap voor goed jongerenwerk is immers aanwezig. Veldonderzoek heeft eind jaren tachtig uitgewezen dat in Nederland zo'n 1000 jongerenwerkers met behulp van 10.000 vrijwilligers ruim 100.000 jongeren bereiken. Het jongerenwerk is dus een zeer effectieve werkwijze. Buiten het feit dat de werksoort uitermate flexibel kan inspelen ontwikkelingen is zij een van de weinige werksoorten die zich, om in jargon te blijven, kan beroepen op een dergelijke caseload.

Slecht jongerenwerk bestaat dan ook niet. Er bestaan wel slechte jongerenwerkers, slechte ondersteuners, slechte beslissers en twijfelachtige politieke besluiten.

Verhoudingen

Constructiever is het een duidelijker scheiding aan te brengen tussen de verantwoordelijkheden van de betrokken partijen. Op dit moment bestaat er een situatie waarin iedereen meepraat over wat er voor wie op wat voor manier moet gebeuren. Wanneer plannen niet te verwezenlijken vallen zal de zwarte piet aan de uitvoerder, dus de jongerenwerker, worden toegespeeld. De

haalbaarheid en wenselijkheid van de oorspronkelijke plannen staan dan zelden meer ter discussie.

Bestuurders hebben in mijn ogen de verantwoordelijkheid om te bepalen wat voor of met een bepaalde groep dient te gebeuren. Wanneer zij voor bepaalde maatschappelijke groepering hiervoor de deskundigheid niet in huis hebben huren zij hiervoor extern deskundigen in. De bestuurders formuleren haalbare en niet te vergeten duidelijk meetbare resultaten. Ook de controle op te behalen resultaten ligt bij de opdrachtgever. Het is immers niet ongebruikelijk dat de opdrachtgever bepaalt of werkzaamheden naar tevredenheid zijn uitgevoerd. Wanneer achteraf niet duidelijk is in hoeverre iets resultaat heeft gehad kan dit dus nooit het probleem van de uitvoerend werker zijn. Genoemde verantwoordelijkheid is niet vrijblijvend. Wanneer bepaalde doelstellingen niet verwezenlijkt worden dienen de betrokken bestuurders de (politieke) consequenties te aanvaarden. De jongerenwerker is binnen dit verhaal de vakman, die zijn vaardigheden op offerte basis aanbiedt. Hij maakt afspraken over resultaten, maar bepaalt zelf hoe het een en ander bereikt kan worden. Bestuurders houden zich dus niet bezig met de vraag of er gekozen dient te worden voor een ambu-

lante of bijvoorbeeld een accommodatiegerichte aanpak.

Het spreekt vanzelf dat de jongerenwerker er alle belang bij heeft om te slagen in zijn opdracht, zijn werkgelegenheid is hier immers van afhankelijk. De jongerenwerker huurt op zijn beurt ondersteuning in bij een organisatie van zijn keuze.

Binnen deze constructie zal deze ondersteuning rechtstreeks moeten bijdragen aan het tot stand komen van het doel dat de jongerenwerker aan het verwezenlijken is. Met andere woorden deze ondersteuning zal een duidelijk economische tastbare waarde moeten bezitten.

Doordat op deze wijze de taken van de diverse partijen duidelijker gescheiden worden en hierbinnen vraag en aanbod door middel van geldstromen gereguleerd worden, denk ik dat er een positiever beeld van het jongerenwerk zal ontstaan. Tevens zal duidelijk worden dat binnen deze werksoort de jongerenwerker de plaats inneemt van onmisbaar vakman, in plaats van een sukkel die blij moet zijn dat hij iedere maand weer een salaris krijgt uit subsidiegelden.

Marc Boes

Jongeren Informatie Punt Rotterdam

Ontmoetingscentrum maakt geen contacten

Een eerste keer vluchtig lezen liet bij mij het idee na dat 'Denkend over wijkwelzijn' leuke impulsen geeft maar ook iets te maken heeft met open deuren. Of was het meer herkenning van de eigen werkpraktijk? De sfeer die het verhaal uitstraalt is de moeite waard om te reageren en het verder uit te werken. Voor de vuist weg enkele kanttekeningen, waarbij ik door ga 'contactlegging' als een van de centrale taken van het welzijnswerk.

Het eerder in Steiger besproken Ouderennetwerk in Oud-Mathenesse & Het Witte Dorp (Steiger 92/4) is een succesvol voorbeeld daarvoor en heeft gevlogen voor het werk in de wijk.

Het accent ligt op het bevorderen van de onderlinge contacten via 'leuke' activiteiten van Jeu de Boulesclub tot zangkoor 'De vrolijke noot' en excursies 'Cultureel er uit'. Contacten tussen buurtenbewoners onderling zijn een doel; mensen moeten elkaar (weer) aanspreken en als het even kan

leuke dingen doen in de buurt die het leefklimaat verbeteren. Onderlinge contacten en de herkenbaarheid en aanspreekbaar onderling doen het zelfvertrouwen toenemen over je positie en invloed in de wijk. Het onder regie van het samenwerkingsverband van instellingen gerealiseerde project werkt. Zonder dat er over alle formele en informele obstakels tussen de participerende instellingen is gestruikeld. En de aanpak heeft effect. Er komt zoveel energie vrij bij de ouderen en de beroepskrachten

dat het project nu haast eindeloos lijkt te kunnen groeien.

Verbanden

De gezamenlijke welzijnsinstellingen (bewonersorganisatie, buurthuis, dienstencentrum) hebben daar een aantal conclusies uit getrokken. Het is voor alle instellingen een verademing om te zien hoe snel het aantal contacten met bewoners groeit en hoe deze gewaardeerd worden. Het samenwerken heeft ook geleerd dat het kan. Met

Organisatie

Om aan de eisen van de dynamische stad te kunnen voldoen en (dus) ruimte te hebben om te pionieren, bestaat de behoefte aan een flexibele welzijnsorganisatie. Deze voldoet aan de volgende kenmerken.

18. Breng een scheiding aan tussen welzijnsgebouwen en welzijnswerkers, mogelijk door oprichting van een aparte Stichting Wijkgebouwen en een Stichting Welzijnswerkers.
19. Bepaal het inhoudelijk werk van de verzamelde welzijnswerkers aan de hand van projectopdrachten.
20. Richt wijkpanelen van veelkleurige en veelsoortige bewoners op die de inhoud van het welzijnswerk mede bepalen.
21. Werk met tijdelijke subsidies.

elkaar een probleem bij de kop pakken heeft simpelweg resultaat. Kortom, contacten bevorderen met bewoners is gewoon een doelstelling van de gezamenlijke instellingen en het succes van de samenwerking kan op andere onderdelen herhaald worden.

In de ouderen-netwerken gaat het om een ander type contacten dan de contacten die resulteren uit huisbezoeken of een vrijwillige hulpcentrale, suggesties die de denktank doet. Met dergelijke activiteiten wordt een basis gelegd voor ouderen die geen of nauwelijks contacten hebben in de wijk en dat is inderdaad en bodem. Ook in Oud-Mathenesse leveren complex gewijze huisbezoeken eenzame mensen op waar iets voor geregeld moet worden. Maar het is een misvatting om te stellen zoals de denktank doet dat naast dat soort activiteiten een netwerk van ontmoetingsruimten de rest wel opknapt.

Het is wellicht een trieste constatering maar er is vaak een beroepskracht nodig om verbanden die traditioneel bestonden weer te leggen. In de netwerken voor ouderen is te zien dat de investering door een opbouwwerkster de activiteiten op gang brengt. Een gedoseerde ondersteuning levert dan al vlug een gezellig clubje op dat met wat professionele hand en span diensten z'n eigen draai vindt. Eigenlijk zie ik het omgekeerde van wat de denkers bepleiten: de plek is niet zo interessant, de uitstraling en sfeer doen meer. Een ontmoetingscentrum levert geen contacten op: er moet altijd een ander zijn met wie je wat doet en met wie je een bepaalde binding realiseert.

Investeringen in beheer en stadsvernieuwing

Voordeel van die beroepsmatige investering is dat je contacten met bewoners groeien en je mag veronderstellen dat sociale spanningen eerder worden geconstateerd. Daarbij komt gelijk het dilemma om de hoek hoe daar mee om te gaan. De denkers noemen een lijst van 'omstandigheden die de samenlevingen onder druk zetten. Het zijn negen punten die allemaal wel iets met elkaar te maken en daarom ook de titel 'samenloop van omstandighe-

den' mee krijgen. Acties in het kader van b.v. de stadsvernieuwing hebben ongetwijfeld resultaten voor de wijk opgeleverd maar iedere actie heeft naast z'n succes ook z'n slachtoffers. Die frustratie en teleurstelling is juist tegengesteld aan een van de taken die de bewonersorganisatie krijgt toe bedeeld: zorgen dat het kader in de wijk blijft. Om dat te kunnen waarmaken zullen de investeringen in beheer en stadsvernieuwing toch wat groter, flexibeler en makkelijker inzetbaar moeten zijn. Anders is het water naar de zee dragen.

Professionaliteit

Het hoofdstuk over de organisatie van het werk is on-af. Ik vermoed dat de terughoudendheid ligt in de angst voor conflicten en organisatie-discussies die lang duren, energie kosten en waarvan het rendement moeilijk te bepalen is. Toch denk ik dat flexibele en 'vrije' budgetten een prima start zijn voor projectmatig werken. Deze hebben in Oud-Mathenesse de projectmatige samenwerking ondersteund. Uiteindelijk heeft het succes van het project een breed gedragen herschikking van gecoördineerd ouderenwerk naar de bewonersorga-

nisatie mogelijk gemaakt. Daarbij is het zinvol om projecten een kop en staart te geven, zowel in de projectomschrijving als in de personele invulling (een tijdelijk contract, deskundigheid voor specifiek doel).

Dat brengt mij op een laatste opmerking. Wil je op wijk niveau samenwerken dan moet dat zijn op basis van een duidelijke inbreng van de partijen. Heel simpel: opbouwwerk moet opbouwwerken, sociaal cultureel werk moet sociaal cultureel werken etc. Op basis van wat je vanuit je vak te bieden hebt is samen te werken. Het vormen van één instelling voor 'welzijnswerkers' kan daar afbreuk aan doen en leidt vlug naar taak-vervaging. Professionaliteit is doorslaggevend. Hier ligt een taak voor koepelorganisaties als 'stands'-organisaties en deze moeten in de zuivere vorm terug te vinden zijn in de wijk. Dat moet als bodem voor het flexibel werk worden neergelegd. Wanneer daar nog eens de bezuinigingsdreiging van wordt afgehaald (meervarante garanties) dan kunnen wijkwelzijnswerkers uit de voeten.

Vincent Florijn

Organisatie (vervolg)

22. Zorg ook voor vrije budgetruimte:
 - ten behoeve van de welzijnswerkers om snel op ontwikkelingen te kunnen inspringen;
 - ten behoeve van de deelgemeenteraad om niet planbare initiatieven te kunnen honoreren en vrijwilligers- en zelforganisaties die zonder professionele hulp kunnen.
23. Richt een 'divisie' vrijwilligersactivering op, vooral in de heterogene, oudere wijken en vooral gericht op allochtonen. Benut daarbij de methode van het huisbezoek.
24. Waardeer de evenwichtkunstenaars pur sang: de geïnspireerde kritische welzijnswerkers.
25. Laat het deelgemeentebestuur niet te veel op afstand besturen. Kwaliteitsbeleid vraagt om Betrokken Bestuurders.

In het boekje wordt beschreven hoe de situatie op een plein uit de hand liep met vernieling, roof en geweldpleging. De veiligheid op en rond het plein is hersteld in een samenwerking van opbouwwerk, politie, scholen en omwonenden.

Na lezing van de eerste pagina's wordt reeds duidelijk dat de kwaliteit van wonen en werken ook in Rotterdam bepaald wordt door ons zelf. Wij registreren dit wellicht onbewust en we hebben dit ook vernomen uit diverse artikelen over een veiliger Rotterdam. Alleen wat doen wij er zelf aan? Laten wij het probleem zo? Een probleemsituatie in onze omgeving wordt er dan niet beter op. Integendeel; een grote kans dat het juist erger wordt. Het 'zo laten' zal in ieder geval genoeg gespreksstof opleveren op een verjaardag. Als wij na de verjaardag naar huis gaan, zullen wij ons er echter niet rustiger onder voelen als wij door die buurt of langs zo'n plek moeten waar die problemen zijn.

Geen wonderen

In dit boekje geen hoogdravende beschrijvingen van (criminaliteits)theorieën of oplossingsmodellen. Op het eerste gezicht ook geen beschrijvingen van indrukwekkende of heldhaftige optredens van welzijnswerkers of omwonenden. Geen beschrijving van hoe goed de gemeentelijke diensten en instellingen toch werken. Eerder is sprake van het tegenovergestelde. De diensten en instellingen wordt een spiegel voorgehouden. Wellicht is dit de eerder uitgereikte spiegel van de sociale vernieuwing, want na herkenning blijken (in het boekje) vele diensten zich weer te kunnen vinden in de primaire doelstellingen van hun organisatie: ten dienste zijn van de burger!

Dat de burger van klein tot groot hierbij betrokken is, is een vereiste voor de oplossing van het probleem. Heel duidelijk wordt aangegeven dat 'in overleg met iedereen' problemen kunnen worden aangepakt, zonder dat er sprake is van wonderen.

In het eerste gedeelte van het boekje wordt in een viertal stappen aangegeven hoe ergens in Rotterdam een onveilig gemaakt plein heroverd is. Het plein werd onveilig gemaakt door groepen jongeren, waarbij met name het gedrag van deze jongeren van kwaad tot erger ging, vernielingen werden verricht en intimidatie en geweld werden uitgeoefend.

Hoe pak je zo iets aan? Er wordt geen kant en klaar recept gegeven. Er wordt wel door de beschrijving van de gebeurtenissen aangegeven dat je met elkaar een stuk veilig-

foto: Joop Reyngoud

Het Plein; verboden te schoppen, te slaan of te dreigen Het kan ook jouw plein zijn

heid in de wijk terug kan krijgen. Door samen grenzen te zetten. Door vervolgens zonder hoogdravende beleidsplannen op korte termijn tot uitvoering over te gaan.

In overleg wordt extra surveillance uitgevoerd door de politie. Jongeren en hun ouders werden geconfronteerd met het negatieve gedrag van de groepen waar kindlief al dan niet deel van uit maakte. Vervolgens werd het gebruik van het plein door anderen dan de jeugdbende gestimuleerd. Tot slot werd getracht de jongeren binnen duidelijke grenzen een nieuwe plaats op het plein te geven. Een jaar later: het plein was heroverd! De veiligheid is op het plein (in de wijk) terug gekeerd. Uiteraard moet dit gevoel van veiligheid behouden worden. In een tweede gedeelte van het boekje is dan ook aanzet gegeven om de veiligheid in de toekomst samen te waarborgen.

Geen ellenlange verhandelingen

In 1992 is een aanzet gegeven in Rotterdam om te komen tot het opstellen van wijkveiligheidsplannen. Geografisch afstemd maatwerk gericht op het verkrijgen van zoveel mogelijk veiligheid in een wijk door samenwerking van diensten en bewoners. Geen ellenlange verhandelingen, maar kort en krachtig aangeven wat wij

gaan aanpakken en hoe wij met elkaar bepaalde veiligheidsproblemen in de wijk gaan oplossen. Met daarin ieder zijn taak en verantwoordelijkheid. Ton Huiskens wil met dit boekje een praktijkgerichte bijdrage leveren aan de discussie over 'wijkveiligheid'. Hij geeft hij op een heldere wijze weer hoe de bestrijding van een probleem opgepakt kan worden. Huiskens is geslaagd in zijn opzet als iedereen die veilig wil werken en wonen in Rotterdam dit leest en vervolgens bij wil dragen aan 'Rotterdam-Rijnmond een veilige thuishaven'. Door uit te dragen dat men respect heeft voor elkaar verschillend zijn. Door boos te worden en eerder wat te zeggen van bepaalde zaken. Door samen grenzen te stellen. Het kan ook jouw plein zijn.

De bewoners rond het Plein, en de diensten die daar werkzaam zijn, zijn er nog niet. Als erkenning voor hun inzet en het stellen van grenzen -ook in de toekomst- verdienen de bewoners van het Plein een Opzoomerzelg. Ook zonder uitzicht op een Opzoomerzelg kan het boekje 'Het Plein' voor een ieder die wijkveiligheid aangaat meer dan een inspiratiebron zijn. Dus niet alleen maar lezen.

T. Slingerland

Sectorchef Maashaven Gemeentepolitie Rotterdam

Het Plein is een uitgave van het Rio en de Regiopolitie Rotterdam-Rijnmond en is te bestellen door het overmaken van f 7,50 (incl. porti) op postbanknummer 43.08.481 t.n.v. Rio, Rotterdam, m.v.v. 'Het Plein'

Tweede vernieuwing van de stadsvernieuwing

Er wordt weer gedeald in het Westen

Intensief Beheer, IGON plus, risicovol investeren door corporaties en Maatwerk zijn termen die de afgelopen maanden in Rotterdam-West veel gebruikt zijn. Al deze termen samen, maken onderdeel uit van de zogenaamde 'New Deal West', een poging van een aantal bewonersorganisaties en sociale verhuurders in Rotterdam-West om de leefbaarheid in delen van wijken met een zo beperkt mogelijk beslag op stadsvernieuwingmiddelen te kunnen garanderen.

Toen rond de zomer duidelijk werd, dat er fors bezuinigd zou moeten worden op de uitgaven van het stadsvernieuwingsfonds, kon vrijwel niemand voorzien wat dat voor enkele wijken in Rotterdam-West zou gaan betekenen. Wijken waar de stadsvernieuwingsoperatie de afgelopen jaren goed op gang is gekomen, en waar met een aantal Stadstimmerprojecten ook een produktdifferentiatie in het aanbod van woningen zou kunnen worden geleverd.

Nu ruim een half jaar na die eerste bezuinigsaankondiging, blijkt de toekomst voor het stadsdeel West er somberder uit te zien dan in eerste instantie verwacht werd. In plaats van de 100 miljoen die nodig is voor de stadsvernieuwingsoperatie tot en met 1996, is er nu een bedrag beschikbaar van iets meer dan 30 miljoen. Dit bedrag moet de stadsvernieuwingsoperatie in de wijken Middelland, Nieuwe Westen, Bospolder/Tussendijken, Spannen, Delfshaven, Oud Mathenesse/Witedorp en Overschie bekostigen.

Voor deze wijken is dat een bezuiniging van meer dan 65 procent.

Verpaupering

Voor de Woningstichting Onze Woning en de Aktiegroep Het Nieuwe Westen was deze aankondiging reden genoeg om de koppen bij elkaar te steken en na te denken over een manier van stadsvernieuwing die recht doet aan de problemen op wijkniveau, zoals:

- Snelle verpaupering van woningen en de woonomgeving op plekken die het groot-schalg verbeterd moeten worden.
- Enorme drugsoverlast in straten die wachten op reeds uitgestelde stadsvernieuwing.
- Bewoners die voorheen nog bereid waren om iets aan hun woningen en woonomgeving te doen haken steeds vaker af en geven de moed op.
- Eigenaren van woningen waar een stadsvernieuwingsetiket op zit kunnen deze alleen maar verkopen aan speculanten en uitponders omdat de gemeente de panden even nog niet nodig heeft, terwijl we allemaal weten dat er binnenkort iets moet gaan gebeuren. Hierdoor wacht iedereen

op elkaar maar vinden er geen investeringen plaats om die negatieve spiraal te doorbreken.

St. Juttemisetiket

In Het Nieuwe Westen waren in de laatste planningsronde al een fors aantal projecten doorgeschoven naar een later tijdstip en voorzien van een etiket wat volstrekt onhaalbaar was, de zogenaamde St. Juttemisetiketten. Ruim 300 woningen in buurten waar uitstel vanwege de snelle verpaupering van woningen en woonomgeving eigenlijk niet meer kon, kregen het etiket Hoogniveaurenovatie 1999.

Juist in die buurten waar de leefbaarheid in het geding is zou op zeer korte termijn iets moeten gebeuren, is de insteek van de bewonersorganisatie en de Woningstichting.

New Deal

Samen met de bewonersorganisaties van de wijken Bospolder/Tussendijken en Spannen is er toen gekeken of er toch niet een mogelijkheid is om ondanks de forse bezuinigingen een stadsvernieuwingsoperatie te maken wat recht doet aan de situatie in Rotterdam-West. Dit heeft uitgeleid in de zogenaamde New Deal West.

Duidelijk was, dat met de ruim 30 miljoen die er voor Rotterdam-West is geen programma in elkaar kan worden gezet wat de leefbaarheid op verschillende plaatsen in de wijken garandeert.

Toch levert deze kritische kijk, de New Deal genoemd, een forse bezuiniging op ten opzichte van de hoeveelheid geld die

nodig is tot en met het jaar 2000. In het begin meer investeringen die zich op de langere termijn dubbel en dwars terugverdienen.

Deze New Deal is door de verschillende wijken in Rotterdam-West vervolgens uitgewerkt tot programma's voor de individuele wijken, deze uitwerking is in nauwe samenwerking met de sociale verhuurders gemaakt.

De New Deal voor Het Nieuwe Westen is gebaseerd op het volgende:

- 1) Daar waar acute leefbaarheidsproblemen dreigen te ontstaan, of zijn, moet op korte termijn worden ingegrepen door middel van traditionele stadsvernieuwing.
- 2) Daar waar alternatieven mogelijk zijn, zowel qua financiering en ingreepniveau moeten deze onderzocht worden en zo snel mogelijk in praktijk gebracht worden.
- 3) Daar waar door middel van een gerichte ingreep door middel van stadsvernieuwing een uitstraling kan worden verwacht die ten goede komt aan Het Nieuwe Westen, bijvoorbeeld het genereren van extra investeringen door marktpartijen, moet met het ontwikkelen hiervan worden doorgegaan.

Leefbaarheidsproblemen

In Het Nieuwe Westen zijn inmiddels drie gebieden benoemd waar de prioriteit ligt bij de traditionele stadsvernieuwing. De straten rondom de Kop van de Binnenweg, de Nozemanbuurt Zuid en de Puppenbuurt Noord.

In deze gebieden is de stadsvernieuwing keer op keer uitgesteld. In sommige gevallen vanwege nieuwe plannen (de straten rondom de kop van de Nieuwe Binnenweg), maar vaak ook doordat de fasering in de tijd fout was. Een probleem dat we nu ook constateren met een produktie van meer dan 300 woningen hoog-niveaurenovatie in 1999!.

In deze drie gebieden zal uitstel leiden tot grote leefbaarheidsproblemen.

Intensief Beheer

Drie gebieden zijn benoemd tot Intensief Beheer gebied. Dit zijn de Samuel Muller-

buur, ook bekend als de Opzoomerbuurt, de Adrien Mildersbuurt en de CP Tieleststraat en omgeving.

Deze drie gebieden kenmerken zich door een grote verscheidenheid aan kwaliteit van de woningen en de woonomgeving. Hier kan een aanpak in het kader van Intensief Beheer een redelijk alternatief zijn. Beleid zou hier gericht moeten zijn op het aanpakken van de grootste achterstanden in combinatie met een particuliere woningverbeteringsregeling op maat en een gerichte aanpak van knelpunten in de woonomgeving. Om van Intensief Beheer een succes te maken zal de gemeentelijke overheid juist in deze gebieden snel moeten ingrijpen om verder verval tegen te gaan en fors moeten investeren in het verbeteren van haar imago als betrouwbare partner.

Ander geld

Op twee plaatsen wordt momenteel onderzocht of er investeringen door marktpartijen kunnen worden verwacht. De Kop van de Nieuwe Binnenweg en het Mathenesserplein.

Voor het Mathenesserplein loopt een onderzoek naar gemeentelijk funderingsherstel en particuliere woningverbetering door de eigenaren zodat een forse besparing op het stadsvernieuwingsfonds, omdat er niet meer aangekocht hoeft te worden, mogelijk is. De delen van het project Mathenesserplein die aan de Schie liggen staan momenteel op instorten, hier zou zo spoedig mogelijk begonnen moeten worden.

Voor de marktlocaties in het project Kop Nieuwe Binnenweg lopen momenteel on-

derhandelingen met marktpartijen over de toekomstige investeringen.

Real New Deal

Dat het New Deal voorstel uit Het Nieuwe Westen niet alleen maar op mooie woorden berust bewijst de aanpak van Woningstichting Onze Woning. Zij is momenteel al begonnen met de uitvoering ervan, vooruitlopend op politieke besluitvorming over de gehele deal. Verbetering op Maat en IGON Plus zitten momenteel al in de planvoorbereidingsfase. IGON plus is het opknappen van woningen zonder stadsvernieuwingsgeld tot een redelijke bouwtechnische kwaliteit, een soort groot onderhoud. Hierdoor blijft er ook een voorraad zeer goedkope huurwoningen, f250,- per maand, in Het Nieuwe Westen aanwezig. Tevens zijn er ook weer twee projecten teruggeëtketted van nieuwbouw naar Hoogniveaurenovatie zodat er snel en tegen lagere kosten kan worden begonnen.

Afblazen

Ondanks de inzet van de verschillende partijen in Rotterdam-West bestaat er een kans dat de gemeente niet akkoord gaat met de voorstellen uit de New Deal, omdat ze op korte termijn meer beslag op stedelijke middelen leggen.

Voor Rotterdam-West 55 miljoen in plaats van de geplande 31 miljoen. De bezuinigingen op het programma vinden pas plaats na 1996.

Als de New Deal wordt afgefloten dan zullen een aantal corporaties in Rotterdam-West niet meer de verantwoordelijkheid kunnen dragen voor de leefbaarheid en de volkshuisvesting in bepaalde buurten van

dit stadsdeel, en zullen zij stoppen met het nemen van risico's bij investeringen.

Ook na 1996

De New Deal in Rotterdam-West legt een financieel beslag op het stadsvernieuwingsfonds van 55 miljoen plus een stelpost voor Intensief Beheer voor de periode 1994 tot en met 1996. Met deze hoeveelheid geld kan de leefbaarheid in een aantal oude wijken in Rotterdam-West worden gegarandeerd. Het oude programma lag op circa 100 miljoen.

De New Deal van Het Nieuwe Westen gaat over de grens van 1996 heen en bekijkt de totale behoefte aan stadsvernieuwingssmiddelen tot het jaar 2000.

Momenteel staan er zo'n 1350 woningen in die periode op de gemeentelijke lijst om aangepakt te worden door middel van traditionele stadsvernieuwing. De New Deal voor Het Nieuwe Westen gaat er vanuit dat er volstaan kan worden met een traditionele stadsvernieuwingssgreep voor maar 800 woningen. De rest van de projecten kan door middel van bijvoorbeeld Intensief Beheer op een zodanig kwaliteitsniveau blijven, zodat de eerstkomende 20 tot 30 jaar er niet hoeft te worden ingegrepen.

Extra middelen

Momenteel heeft Het Nieuwe Westen een kleine vijf procent van haar New Deal in het zogenoemde rompprogramma stadsvernieuwing gekregen, dit is veel te weinig voor een wijk met nog zoveel problemen met de woningen en woonomgeving. We verwachten en dat heeft verantwoordelijk wethouder Vermeulen inmiddels ook sterk benadrukt dat de rest van de New Deal zeker wat Het Nieuwe Westen betreft heel serieus wordt genomen.

Als dat het geval is en als in de hele stad de leefbaarheid als uitgangspunt genomen wordt, dan zal er zeker een financiële injectie in het Stadsvernieuwingsfonds van 40 tot 55 miljoen voor de periode 1994 tot en met 1996 moeten komen. Hier staat tegenover dat er in de periode na 1996 minder hoeft te worden uitgegeven ten opzichte van de oude planningen zodat de investeringen op korte termijn niet alleen een bezuiniging opleveren, maar dat het kwalitatief gezien voor de stadsvernieuwingsoptie waar Rotterdam nog voorstaat gunstig is.

Frans van Hulten

Volkshuisvester Aktiegroep Nieuwe Westen

Woningmarkt Zuid in beweging

In de periode 1991-2006 zal het aantal inwoners van Rotterdam groeien van 580.000 naar 670.000. Het aandeel migranten daarbinnen stijgt van 20% naar 30%. Was tot nu toe de opvang van migranten voornamelijk een zaak van de stadsvernieuwingswijken, in de komende jaren zal dat (moeten) veranderen. Ieder hiervan doordringen en zoeken naar methoden om dergelijke veranderingsprocessen te begeleiden was aanleiding voor het RIO om een gezamenlijke studiedag voor de bewonersorganisaties binnen de woningmarkt Zuid te organiseren. In het navolgende een aantal elementen van die studiedag.

De woningmarkt op Zuid laat zich verdeelen in een aantal duidelijk verschillende zones. Deze zones verschillen qua bevolking en woningen.

Een eerste zone omvat de 1^e en 2^e ringsstadsvernieuwingswijken. Hierin is 27,7% aan te merken als migrant. Uiteraard zijn er grote verschillen per wijk: zo stijgt het percentage in Afrikaanderwijk naar 41% en is het in Katendrecht 9%. In een tweede zone, bestaande uit Carnisse, Charlois en Vreewijk ligt dit percentage op 7,7% en in een derde zone, die de 4^e ringswijken omvat zakt dit percentage naar 3,7%. Kijken we naar een ander bevolkingskenmerk namelijk leeftijdsopbouw dan zien eveneens een opvallend verschil. 10% 65-plussers in de eerste zone en 26% in de 4^e ringswijken. Als we naar de woningen kijken in de verschillende zones van de woningmarkt Zuid zien we naast verschillen in type en leeftijd vooral verschil in het aandeel Goed & Bereikbaar. Is deze in het corporatiebezit in geheel Zuid rond de 42%, in de 4^e ring is dat slechts 28%. Het deel Slecht & Bereikbaar is voor beiden ongeveer 40%. Dit is het deel van de voorraad dat theoretisch kan worden omgezet in Goed & Bereikbaar. In de eerste en tweede ring zal dit steeds minder gebeuren: hogere huren als gevolg van het BWS, het dalende tempo van de stadsvernieuwing, bouwen in de duurdere categorieën om enige draagkracht in de wijk te houden of halen. De 4e ring zal een belangrijkere plaats krijgen als producent van de voorraad Goed & Bereikbaar.

Van homogene naar heterogene wijken

Rotterdam groeit en verandert. Migrantnen wonen slechter. Wijken worden heterogener. Deze drie statements zijn door René Dutrieux (Consult) verder uitgediept. Tussen nu en 2006 groeit Rotterdam van ongeveer 580.000 naar 670.000 inwoners. Deze toename komt door: toename van het aantal geboorten bij migranten en 'late' ouders, vestigingsoverschot van vooral migranten (76.000 t.o.v. groei nederlandse be-

volking met 7.900 personen) en er vertrekken minder jonge financieel draagkrachtiger gezinnen.

De groei kenmerkt zich door toename van het aandeel migranten van 19,6% naar 28,7%. Het aantal 1 en 2 persoonshuishoudens stijgt. Het is duidelijk dat bij een toenemend aantal migranten in Rotterdam en een helaas onvermijdelijk afnemende ouderen-bevolking in de vierde ring de verbanden gelegd kunnen worden.

Migrantnen wonen relatief slechter is een belangrijke uitkomst van een onderzoek naar positie van migranten op de woningmarkt. Factoren die daarbij bepalend en verklarend zijn lijken: achterstand op economisch terrein (inkomen, opleiding, werk), achterstelling door de ontoegankelijkheid van de woningmarkt, de 'terugkeeroptie' (vooral bij de eerste generatie speelt de gedachte aan terugkeer mee bij investeringen voor wonen) en de lage instap op de 'ladder van de woningmarkt (van pension via particulier onverbeterde woning, via bovenwoning, via 4-kamer portieketage naar eengezinswoning). Positieve actie (met name gerichte publiciteit) zal moeten leiden tot een gelijkwaardige positie van migranten op de woningmarkt. Bij het ontwikkelen van een aanpak voor de Oleanderbuurt en delen van Spangen is veel onderzoeks- en ontwikkelingswerk gedaan door onder andere het BIB ('opgegaan' in Consult) in samenwerking met de universiteit van Leiden (Ton vd Penne). Bij de conclusies die daaruit getrokken zijn staat het begrip 'heterogene buurt' centraal. Bij toename van het aantal migranten in Rotterdam, ook in andere buurten dan stadsvernieuwingswijken, zal het een sleutelbegrip blijken.

De heterogene buurt wordt sociaal gekenmerkt door: weinig buurtsbinding van de bewoners, toename privacy en minder sociale controle, gescheiden leefwerelden van verschillende bevolkingsgroepen (netwerken buiten de buurt) en kans op conflicten door angst voor overheersing, botsende leefstijlen en concurrentie in de buiten-

ruimte. Deze kenmerken van heterogene buurten zijn om te zetten in een aantal ruimtelijke oplossingen. De woning moet kunnen functioneren als 'veilige thuishaven' (privacy, eigen voordeur, goede geluidsisolatie, geschikt voor verschillend gebruik enzovoort). Op complex-niveau is van belang de gemeenschappelijke ruimten en voorzieningen te beperken en het daagliks beheer uit te besteden. De buitenruimte moet zijn ingericht voor gebruik door verschillende (concurrerende) groepen: ruim, gedifferentieerd en met veel speelvoorzieningen voor kinderen. De voorzieningen van algemene (supermarkt) en categoriale aard (Turkse bakker) horen bij elkaar. Grootchalige voorzieningen (moskee) horen buiten woonbuurten aan doorgaande wegen.

De heterogene buurt vraagt ook om een andere vorm van belangbehartiging. Vertegenwoordigers van migranten zijn nauwelijks te vinden binnen reguliere bewonersorganisaties. Migrantnen organiseren zich wel in eigen organisaties. Een goede belangbehartiging betekent dan ook, zeker in aanvang, acceptatie van categoriale vormen van organisatie en vooral het ontwikkelen van samenwerking tussen de verschillende organisaties (bewonersorganisaties en zelforganisaties).

Een praktijk uit Bloemhof

Als in geen andere wijk op Zuid is Bewonersorganisatie Bloemhof de laatste jaren geconfronteerd met gevolgen van veranderende bevolkingssamenstelling en de daaruit voortvloeiende samenlevingsproblematiek.

Bij de ontwikkeling van een aanpak voor de Oleanderbuurt zijn een aantal zaken duidelijk geworden. Bij alle bevolkingsgroepen binnen de buurt bleek een grote mate van overeenstemming over de onwenselijkheid van de homogenisering (er wonen 65% migranten waarvan 80% Turks in het midden van die buurt). Dit was een van de redenen om als uitgangspunt voor de ontwikkeling van de Nieuwe Oleanderbuurt het concept van de heterogene buurt te kiezen. Tijdens het proces in de Oleanderbuurt werd duidelijk dat voor een goed contact met verschillende groepen het ontwikkelen van samenwerking met zelforganisaties noodzakelijk was. Het ontwikkelen van deze samenwerking werd des te noodzakelijker als bleek dat in andere delen van de wijk spanningen optrad. De behoefte aan contact is wederzijds. Ook de aanspreekbaarheid van migranten speelt voor de bewonersorganisatie daarbij een grote rol. Om binnen de bewonersorganisatie voldoende kennis te ontwikkelen wordt in samenwerking met Filiz en het RIO een trainingsweekend opgezet voor actieve bewoners van Nederlandse en Turkse afkomst. Dit weekend maakt het mogelijk om binnen de bewonersorganisatie verder te werken aan samenwerking. Daarnaast is door Filiz een heel traject ontwikkeld om de 7 (ondertussen 9) zelforganisaties te laten samenwerken en een programma te formuleren op het gebied van woningen en buitenruimte, stadsvernieuwing en welzijn.

De aanpak van de Oleanderbuurt had ook zijn effect op andere buurten van Bloemhof. Met name in de Bloemhofpleinbuurt worden de spanningen tussen verschillende bevolkingsgroepen voelbaar. De bewonersorganisatie wordt benadert door 'verontruste buurtbewoners' om 'nederlandse' vergaderingen te organiseren. De bewonersorganisatie gaat daar niet op in. Wel erkent zij de groep als gesprekspartner. Later, naar aanleiding van de golfcrisis en een enkel incident op een wijkfeest, neemt de bewonersorganisatie initiatief om te komen tot de oprichting van een Breed Samenlevingsoverleg. Hierin nemen naast de bewonersorganisatie ook de projectbureau Sociale Vernieuwing, de beheerorganisatie, wijkwelzijnszaken (als vertegenwoordiger van het welzijnswerk), de klankbord-groep-secretaris, de politie (in diverse vormen) en het RIO deel. Het Breed Samenlevingsoverleg werkt aan een drietal zaken: ad-hoc-maatregelen ter voorkoming van escalaties (gesprekken met verontruste bewoners en met zelforganisaties, activiteiten rond jaarwisseling), het ontwikkelen van perspectief (benaderen politiek, herhuisingsproblematiek en woningmarkt Zuid,

aanbod van diensten en welzijnswerk) en het laten doen van onderzoek.

Dat onderzoek 'Kan de buurt het hebben' van Consult naar de rek in de Bloemhofpleinbuurt laat onder andere zien dat de homogeniseringstendens die in delen van de buurt bezig is slechts zeer ten dele voortkomt uit doorstroming vanuit de Oleanderbuurt (in de periode '86-'90 komt slechts 20% van de instroom uit de Oleanderbuurt). In de aanbevelingen van het rapport wordt wel gewaarschuwd voor massale herhuisvesting vanuit de Oleanderbuurt in de Bloemhofpleinbuurt, er moet gebruik gemaakt worden van de gehele woningmarkt Zuid. Naast de broodnodige aandacht voor goed beheer van de buitenruimte gezien het aantal kinderen in de buurt wordt gewezen op de noodzaak om contac-

ten tussen instanties, inclusief de bewonersorganisatie, en buurtbewoners te herstellen.

Met dat laatste gaat de bewonersorganisatie rond de zomer van '92 aan de slag. Zij legt ruim 200 huisbezoeken af. De voorname conclusies uit die gesprekken zijn dat bij alle nationaliteiten ongerustheid bestaat over het toenemen van het aantal migrantenhuishoudens, men ontevreden is over met name ROTEB en GWR, onderling contact tussen migranten gering is en men zich wil inzetten voor de buurt. De uitkomsten van deze campagne wordt momenteel door de bewonersorganisatie omgezet in een aantal projecten.

Terug naar de Oleanderbuurt. Naast het concept voor een nieuwe buurt en het ontwikkelen van tijdelijk beheer was en is de

herhuisvesting het derde aandachtspunt bij de aanpak van de Oleanderbuurt. Naar aanleiding van eerdere uitspraken in de Oleanderbuurt over de wenselijkheid van een heterogene buurt en de tijdens een eerste inventarisatie gebleken voorkeur voor de Bloemhofpleinbuurt, het onderzoek in de Bloemhofpleinbuurt en het aanbod van woningbouwvereniging Vreewijk/Lombardijen mee te werken aan de herhuisvesting van de Oleanderbuurt, wordt een nieuw traject rond woonwens-inventarisatie opgezet. Door de bewonersorganisatie wordt samen met Filiz en het GWR een aantal kleinschalige bijeenkomsten met bewoners georganiseerd (apart voor mannen en vrouwen). Doel van die bijeenkomsten is tweeledig:
1) bewoners informeren over mogelijkheden (Vreewijk) en onmogelijkheden (Hille-

sluis, Afrikaanderwijk) om te verhuizen naar bepaalde buurten en
2) bewoners proberen bewust te maken van de gevolgen van hun keuze voor de samenstelling van de buurt. De opkomst bij de bijeenkomsten is 94 van de 96 gezinnen, 21 hiervan zien wel wat in Vreewijk en 5 zijn er tot nu toe terecht gekomen.

Woningbouwcorporatie Vreewijk/Lombardijen neemt het voortouw

Als een van de eerste corporaties op Zuid met een overwegend door Nederlanders bewoond bezit erkent de corporatie Vreewijk/Lombardijen haar veranderende positie op de woningmarkt. In haar beleidsplan stelt de corporatie zich ten doel om in de tot nu toe 'witte' woonwijk Vreewijk ook migranten te herhuisvesten. Haar wachtlijst bestaat voor praktisch 100% Neder-

landse bewoners. Het bezit bestaat in Vreewijk voor een groot deel uit goed en bereikbare woningen met een huur van rond de f 400,-. Het voornemen is om jaarlijks zo'n 80 migrantenhuishoudens te huisvesten. Uiteraard levert dit uitgangspunt de nodige pijn op voor de met name de jonge Vreewijkers die langer zullen moeten wachten tot zij aan de beurt zijn. Om de gevolgen van deze instroom (onrust, conflicten) te beperken zoekt de corporatie naar een gedeelde verantwoordelijkheid met de verschillende partijen in het Wijkoverleg Beheer. De corporatie wil vooral een praktisch plan met alle partijen die gevolgen zullen merken. Het gaat met name om voorlichting, ontmoeting en stimulering om mee te denken en werken. Binnen haar eigen organisatie stelt zij zich voor haar medewerkers te laten trainen (via het RIO), kennismaking tussen buren te organiseren en voorlichting te geven aan nieuwkomers over het groen en de tuinen in Vreewijk.

Op het moment van de studiedag (1 december 1992) was nog niet alles uitgewerkt en uitgekristalliseerd. Misschien verklaart dat de tot nu toe wel erg magere bijdrage aan de herhuisvesting van migranten uit de Oleanderbuurt.

Conclusies:

- *de instroom van migranten in Rotterdam gaat door. De traditionele rol van de stadsvernieuwingswijken voor de opvang van deze groep zal moeten worden overgenomen door de 4e ringswijken.
- *het concept van de heterogene buurt kan een goed uitgangspunt zijn voor de opvang van migranten in de samenleving van de wijk
- *het ondersteunen van zelforganisaties levert een aanspreekbare partij op om gezamenlijk aan voorkomen en oplossen van conflicten te werken
- *de traditionele woonwens-inventarisatie biedt migranten onvoldoende zicht op de mogelijkheden op de totale woningmarkt
- *het goed functioneren van organisaties met betrekking tot migranten vraagt om extra training

De gehanteerde getallen met betrekking tot de bevolking komen uit een tweetal publicaties van het COS: demografische gegevens 1991 en prognose bevolking tot 2006. De getallen met betrekking tot de woningvoorraad komen uit het Volkshuisvestingsplan 91 - 94 van de gemeente Rotterdam.

Peter Willems

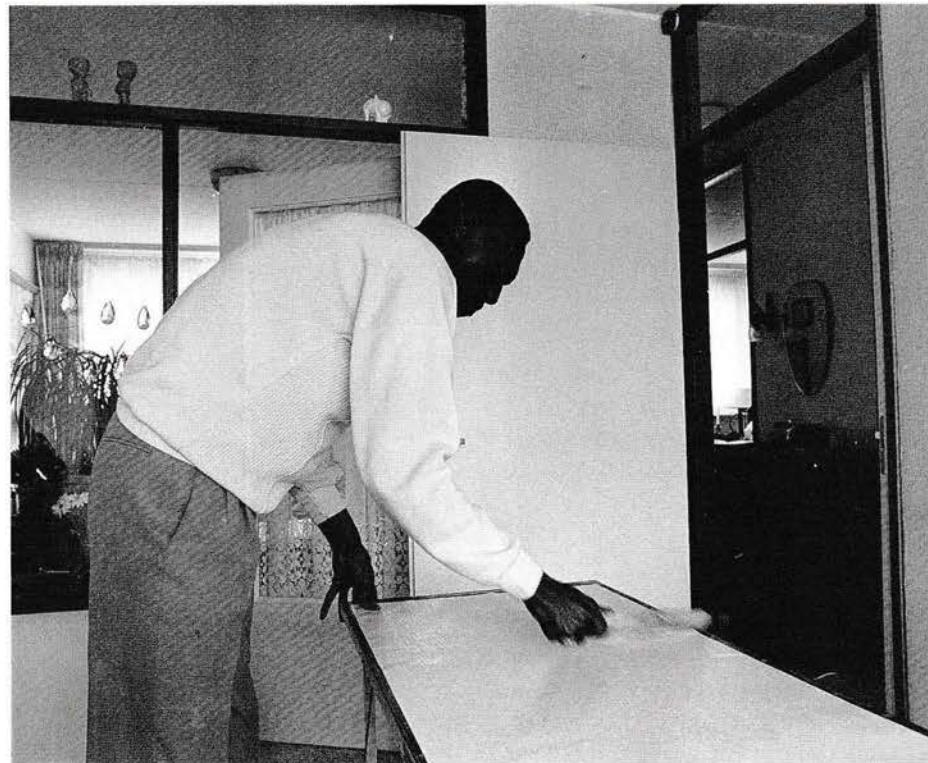
Oud en der dagen zat en dan nog met verfrollers of volgesmeerde stroken behangpapier aan de slag? Nee, dank je beleefd. Dan bel ik liever de buurtconciërgedienst. Tegen die tijd is het onlangs vanuit Cool en het Oude Westen opgestarte experiment vast en zeker uitgewaaierd over het hele land. Aan het enthousiasme van Wim Goudriaan, projectontwikkelaar, zal het inieder geval niet liggen.

"Door onze hulp kunnen mensen langer zelfstandig blijven wonen en krijgen ze meer plezier in het leven. Wat we dan doen? Voornamelijk eenvoudige klusjes in en aan het huis. Het plafond witten bijvoorbeeld -iets dat de kleinzoon al jarenlang had beloofd, maar nooit aan toe kwam- een nieuw behangetje aanbrengen, het leerje in de kraan vervangen of extra beveiliging aanbrengen. Dat gebeurt nu eens niet door vrijwilligers, maar door banenpoolers. Dat maakt dit project zo uniek. Het helpt oudere mensen èn het biedt zinvol werk aan langdurig werklozen."

In zijn kantoor in verzorgingsflat de Leeuwenhoek heeft Goudriaan een magnifiek uitzicht op het centrum van Rotterdam. Veel tijd om daarvan te genieten is er echter niet. De buurtconciërgedienst slokt alle aandacht op. Sinds 1 september, de dag dat Goudriaan in dienst kon worden genomen, kwam het project in een stroomversnelling terecht. "Aanvankelijk ging het allemaal erg moeizaam", vertelt hij. "Het idee werd zo'n twee jaar geleden al geopperd door Hiske Rockx, ouderenwerkster voor Cool/Het Oude Westen. Na veel gepraat en subsidie-aanvragen her en der kwam er vorig jaar eindelijk geld los van de Gemeentelijke Sociale Dienst waardoor ik op dit project kon worden gezet. Vervolgens was het een kwestie van een team samenstellen, de werkruimte inrichten en aan de slag!"

Dorpstamtam

In eerste instantie verwezen met name huisartsen, maatschappelijk werk, bewonersorganisaties, ouderenwerk en wijkpastoraat mensen door naar de buurtconciërgedienst. "Door de dorpstamtam breidde de klantenkring zich al snel verder uit. Begin februari hebben we op allerlei 55+ lokaties een folder verspreid. In totaal 6000, en ook dat heeft flink wat respons opgeleverd. Tussen december en nu (half maart, red.), hebben we al zo'n zeventig klussen gehad. Als dat zo doorgaat, dan ziet het er wel naar uit dat we de doelstelling van het ex-

periment halen, namelijk binnen twee jaar zelfvoorzienend zijn. Mijn taak hier zit er dan op, maar het is de bedoeling om de buurtconciërgedienst, als exportprodukt van de sociale vernieuwing, ook in andere wijken op te zetten."

Een bedreiging voor de 'echte' vakmensen en de winkeliers vormt de buurtconciërgedienst.

ven we dat door en kan er actie worden ondernomen. Het werkt ook andersom. Ouderen weten vaak niet wat voor voorzieningen er allemaal zijn, dat ze bijvoorbeeld gebruik kunnen maken van Tafeltje Dek Je. Daar wijzen we ze op, als dat zo ter sprake komt."

Het werkgebied van de buurtconciërgedienst

Grensverleggend exportprodukt Buurtconciërgedienst

dienst niet, aldus Goudriaan. "In het begin waren met name de wijkwinkeliers daar bang voor. Dat heb ik opgelost door duidelijke afspraken met ze te maken en bij hen het materiaal te halen. Die winkeliers zeggen nu ook: als jullie die klussen niet zouden doen, dan zou het helemaal niet gebeuren. Ook niet door een vakman. Die zal niet zou gauw op pad gaan om een Schroef vast te draaien of een leertje te vervangen."

Verpaupering

De meerwaarde van de buurtconciërgedienst is volgens Goudriaan dat eventuele problemen snel gesigneerd kunnen worden. "We komen bij mensen over de vloer die verder over het algemeen geen contact hebben met het ouderenwerk of wat voor instantie dan ook. Wanneer we zaken als vervuiling of verpaupering signaleren, ge-

dienst is Cool, Het Oude Westen, de Stadsdriehoek, Middelland en het Scheepvaartkwartier. Goudriaan trekt de grenzen echter niet zo scherp. "Laatst was er in de Kipstraat een voorlichtingsbijeenkomst waar zo'n 25 mensen zouden komen. Bleken het er 150 te zijn, waarvan een groot deel uit Kralingen kwam. Die mensen waren razend enthousiast over ons initiatief. Dus gaan we daar ook maar naar toe als er een klus moet worden gedaan. Ik vind dat je geen 'nee' kunt zeggen als iemand eindelijk de stap neemt om iets aan zijn huis te laten doen, als je weet wat daar de positieve effecten van kunnen zijn."

Yvonne Koop

Zestig vrijwilligsters helpen migrantenvrouwen bij hun stap naar Basiseducatie en integratie

Leren en ontmoeten

Veel migrantenvrouwen willen Nederlands leren maar kunnen om wat voor redenen dan ook de stap naar de Basiseducatie niet maken. Via het netwerk van Lies van Huet (vrijwilligster met 20 jaar ervaring in Algerije als Witte zuster) en Angelina Adam (opbouwwerkster in het Oude Noorden) kunnen zij via het L.O.V.-project thuis een jaar lang één uur per week les krijgen van een vrijwilligster. Nederlands leren èn kennis maken met een andere cultuur zijn de twee doelstellingen van dit Leer- en Ontmoetingsproject voor Vrouwen.

Het project is drie jaar geleden, op nadrukkelijk verzoek van een aantal Marokkaanse vrouwen, door drie vrijwilligsters opnieuw opgezet in het Oude Noorden en Crooswijk en vond snel navolging in Rotterdam-zuid en -west. Vijftien jaar geleden bestond er al een vergelijkbare organisatie maar deze werd opgeheven toen de Basiseducatie geprofessionaliseerd werd. Vijftien vrouwen hebben de afgelopen drie jaar aan evenzoveel migrantenvrouwen lesgegeven.

Lies: "We zijn zonder iets begonnen met alleen een lesmethode. Door uitwisseling van ervaringen probeerden we de kwaliteit te verhogen. Nadat drie van onze vrouwen een introductiecursus bij het project Onderwijs aan Buitenlandse Vrouwen (OBV) in Den Haag hadden gevuld, wilden wij zo iets ook hier opzetten. Op dat moment hebben we Angelina erbij gevraagd."

Angelina: "Door huisbezoeken had ik immiddels al veel contacten met migrantenvrouwen gelegd en was ik ervan overtuigd dat er grote behoefte aan Nederlands leren bestond."

Bedreigend

Lies: "Er zijn verschillende reden waarom de vrouwen geen gebruik maken van de Basiseducatie. Dikwijls heeft het te maken met de zorg voor het (grote) gezin. De kinderopvang bij de basiseducatie is abominabel slecht geregeld. Een andere reden kan de angst om naar buiten te gaan zijn. Deze stap is voor veel analfabeten bijna onoverkomelijk. Ik ken vrouwen die de straat bedreigend vinden. De enige weg die ze kennen is die naar de dokter, per auto afgelegd met man als chauffeur. Veel vrouwen zijn bang voor groepsles of denken dat ze te oud zijn om alsnog Nederlands te leren. Weer andere mogen gewoon de deur niet uit. Het verbod is meestal gebaseerd op angst voor wat hun gemeenschap er van

zal vinden want 'de vrouw hoort toch thuis bij het gezin'."

Angelina: "Wat ook meespeelt is dat je als migrant in de oude wijken steeds minder Nederlanders op je trap vindt waar je contact mee kunt leggen. Dat komt zowel door de mentaliteitsverandering als door het feit dat het aantal Nederlandse buren in absolute zin kleiner wordt."

Contact

Eénmaal in Nederland verliezen veel migrantenmoeders de greep op hun kinderen. Omdat de kinderen wel Nederlands spreken kunnen de moeders hen niet meer volgen. Ze kunnen niet reageren op briefjes van school of rapporten. Daar komt ellen-de van. Het herstellen van het contact met de kinderen is dan ook de meest genoemde reden om Nederlands te leren. Daarnaast

willen de vrouwen ook zelf kunnen reageren op brieven van diensten en instanties.

Lies: "Vorig jaar hebben we onze vermoeidens getoetst bij de instellingen uit de wijk zoals scholen, het maatschappelijk werk, huisartsen en sociaal raadslieden. Vooral scholen gaven aan dat er geen contact bestond met de moeders.

Angelina: "De Scholen meldden ons de ontsporing van kinderen en gaven tevens aan dat één van de redenen daarvoor de verminderde ouderlijke invloed kon zijn."

Nieuwsgierigheid

Lies: "In september startten we met het werven vrijwilligsters die wilden lesgeven. Op een uitgebreid verhaal in de buurtkrant en een advertentie in de huis aan huisbladen reageerden zestig vrouwen. Het is een gemêleerd gezelschap van huisvrouwen tot studenten al dan niet met een baan. De motivaties lopen uiteen van 'tijd over' tot 'ik wil in contact komen met buren'. Ook nieuwsgierigheid werd genoemd. De wederrizjde schroom om elkaar te ontmoeten werkt normaal gesproken als een barrière. Via dit project zoek je mensen op met een doel. Vaak klikt het meteen. Inmiddels hebben 43 lesgeefsters de introductiecur-sus gedaan. Na de ramadan starten ze met lesgeven."

Angelina: "We hebben een cursus van zes bijeenkomsten in elkaar gezet met daarin veel informatie over de cultuur, de islam, de positie van de vrouw en een lesinstructie (de methode). Het lesgeven vergt de nodige creativiteit van de vrijwilligsters en we hebben ze op het hart gedrukt dat ze zo-

Lies van Huet (l) en Angelina Adam

veel uit de omgeving moeten aangrijpen om les te geven. Alles wat in de huiskamer te vinden is, kan als lesmateriaal dienen. Tijdens de cursus hebben we ook nadrukkelijk geprobeerd om de vooroordelen die de cursisten over de vrouwen hadden af te ontzenuwen. Op ideeën als 'Ze voeden hun mannen niet genoeg op, of ze zijn niet geëmancipeerd', hebben we laten reageren door migrantenvrouwen. Tevens benadruktten we dat het doel van de lessen Nederlands leren is. Waar je geen vat op hebt zijn de behoeften en verlangens van de vrouwen, de emancipatie moet altijd vanuit de vrouw zelf komen. We raadden aan om daar heel voorzichtig mee om te gaan en vooral geen nieuwe muur op te trekken."

Lies: "Migrantenvrouwen zijn niet minder dan de Nederlandse vrouwen maar ze hebben wel veel minder kansen gehad. Dát maakt dat ze in een achterstandspositie zitten."

Angelina: "We hebben bewust lesmateriaal gebruikt waar we factor zieligheid uitgehaald hebben en meer de positieve kanten proberen te belichten.

Politiek

Deelgemeente Noord ziet inmiddels in dat de Basiseducatie een te beperkt aanbod heeft en grote groepen niet bereikt. Over onze subsidieaanvraag voor coördinatoren (nodig om het project stedelijk te kunnen draaien) moeten zij echter wel erg lang nadenken. In deelgemeente Crooswijk heeft men vooral aandacht voor aspect 'ontmoeting'.

Een probleem is dat migrantengeld nu nog stedelijk verdeeld wordt maar in de toekomst wordt dat doorgesluisd naar de deelgemeenten. Wij zijn nou net bezig om vanuit verschillende wijken iets stedelijks op te zetten. Het is zonde als je in elke wijk het wiel opnieuw moet uitvinden."

Resultaten

Het project heeft haar bestaansrecht inmiddels bewezen. Op één na zijn alle vijftien vrouwen die les kregen naar de Basiseducatie doorgestroomd. Lies: "Wij hebben met de Basiseducatie afgesproken dat onze leerlingen voorrang krijgen als ze zich bij hen opgeven. Wij trekken onze lesgeefster pas terug als iemand geplaatst is zodat de continuïteit gewaarborgd is."

Erik Lindenburg

Diet geeft Jos tekst en uitleg

Wijkwinkel Hoogvliet gaat zelfstandig verder

"Oude Maas, Spijkenisse...er valt veel te zien. Ja, ik zou achter de geraniums kunnen blijven zitten." Maar Diet Verschoor die vijf hoog aan de Tijmweg in Hoogvliet woont, heeft maar weinig tijd om van deze schitterende panorama's te genieten. "Als ik vroeger thuis zei: 'Dat KAN ik niet' dan reageerde mijn vader altijd met 'Zet die KAN eerst eens neer, pak hem bij z'n oor...dan KAN je het wel.'

Tja, ze gotten je met de papplepel in dat je moest doorzetten, actief moest zijn...dat wordt een levenshouding." En zo ongeveer kon het gebeuren dat Diet onlangs op haar tachtigste verjaardag, weer niet thuis was, maar toegezongen werd en gebakjes uitdeelde in de Wijkwinkel van Hoogvliet. Al sinds haar pensionering als maatschappelijk werkster is daar wijkwinkelierster. Ze heeft twee ochtenden per week dienst en overlegt elke vrijdagmiddag met acht andere wijkwinkeliers over de gang van zaken. Over de geschiedenis van de wijkwinkel, ze was bij de oprichting betrokken, wil ze alleen kwijt dat het een jaartje duurde voordat de loop er echt in kwam: "Maar ach, dat is de gebruikelijke gewenningstijd in Hoogvliet voor iets nieuws." Over de toekomst van de wijkwinkel is Diet bezorgd en praat des te meer: "We moeten zelfstandig verder."

Door bezuinigingen gedwongen moet het SWO Hoogvliet namelijk per 1 januari 1993 haar wijkwinkel afstoten om haar kerntaak -steunpunt opbouwwerk voor de Hoogvlietse wijken- overeind te houden.

Diet begrijpt dat dit opmerkelijke besluit met pijn in het hart door het SWO-bestuur is genomen, maar de klap was niettemin groot. "Het wijkwinkelteam was flink van slag. Ineens was de grond onder de goed draaiende winkel weggevallen."

Ze wordt onderbroken door Jos "onze enige man en nieuwe aanwinst". Hij schuift een kwijtscheldingsformulier onder haar neus. "Ja, dat girosaldo moet je opgeven, eeh...hier", zegt Diet en ze wijst de bewuste regel in het gewraakte formulier aan. Jos vertrekt wijzer geworden naar één van de 1400 klanten die de wijkwinkel 'Hulp- en Informatiecentrum van Hoogvliet' jaarlijks bezoeken en daar geholpen worden met het invullen van formulieren, adviezen, doorverwijzingen en andere nuttige raad en daad. Door al die klanten speelt de wijkwinkel trouwens ook nog een andere rol in Hoogvliet. Ze signaleert knelpunten, brengt deze onder de aandacht van het opbouwwerk of andere partijen en onderneemt soms zelf initiatieven. Zo trok het team met een draagbare computer de

Remco van Maurik krijgt onder het toezicht oog van twee inbrekers het wijkwinkelrapport

buurten in om de informatie-voorziening over huursubsidie te verbeteren.

"Ja, ons team bestaat vooral uit vrouwen", zegt Diet die daarom misschien wat extra zuinig is op de mannelijke aanwinst. "Vaak stromen ze door naar opleidingen en lopen ze hier ook hun stages. En sommigen komen via de wijkwinkel aan werk." Ze schat dat zo'n 15 tot 20 vrouwen in de afgelopen vijf jaar in de Wijkwinkel een goede opstap hebben gevonden. "Het geeft iets speciaals aan de wijkwinkel, iets waar je echt trots op kunt zijn. Maar je moet wel maat houden. Meer als 2 tot 3 stagiaires per keer is teveel van het goede. Dan vallen er te grote gaten in het team als hun stages voorbij zijn."

Ze pakt de draad over de toekomst van de wijkwinkel weer op: "Eenmaal van de schrik bekomen, maakten we er een uitdaging van. Kunnen we niet zelfstandig verder?" Met bureau 3plus onderzocht het wijkwinkelteam vervolgens de mogelijkheden voor een zelfstandige toekomst, zonder de concurrentie, "Dat heeft geen zin" volgens Diet, met andere instellingen of andere aanloopposten op te zoeken. Uiteindelijk ontstond het idee om de diensten van de wijkwinkel uit te breiden met die van een preventiewinkel.

"Een gat in de markt, een schot in de roos", zegt Diet, "Daar kunnen bewoners terecht voor hulp en informatie als er is ingebroken. Ze kunnen er ook stevig hang-

en sluitwerk kopen en er zijn preventiemeesters die het kunnen bevestigen." De Wijkwinkel heeft zich inmiddels verzekerd van steun van het Stedelijk Bureau Ander Werk (SBAW) om de exploitatie van de preventiewinkel, ingebed in de wijkwinkel, binnen vijf maanden mogelijk te maken. Tezamen met inkomsten uit andere activiteiten zoals vergoedingen voor dienstverlening aan het SWO en andere instellingen verwacht ze daarmee in elk geval voor de komende twee jaar vaste grond onder haar voeten te krijgen.

Op 17 maart werd het onderzoeksrapport van bureau 3Plus aan de Deelgemeente aangeboden. Dagelijks bestuurder Remco van Maurik, toonde zich verrast. Niet alleen door de presentatie met inbrekers, toespraak, beschuit met muisjes, champagne, maar ook door de vondst van de gecombineerde wijk-preventiewinkel. Met de hand op de knip, de bezuinigingsaanslag is immers hard, zette hij de deur voor steun van de deelgemeente aan het initiatief op een kiertje want: "Elk plan moet je natuurlijk op z'n eigen merites bekijken". Tussen neus en lippen door schonk hij de wijkwinkel enkele maanden huur cadeau om het initiatief verder tot ontwikkeling te brengen. Diet is opgetogen over dit nieuws: "Nou, misschien vier ik mijn negentigste verjaardag nog in de wijkwinkel."

Johan Janssens

Op de markt is uw gulden een daalder waard....

Er verandert veel op het terrein van de volkshuisvesting. Nieuwe regels en wetten, verschuiving van taken en verantwoordelijkheden van de rijksoverheid naar de gemeente en de corporaties. De grondslagen voor het nieuwe beleid zijn vastgelegd door staatssecretaris Heerma in de nota 'Volkshuisvesting in de jaren negentig' die enkele jaren geleden het licht zag. De nota stelt dat de volkshuisvesting niet meer gestuurd moet worden door de overheid, maar door de 'markt' van vraag en aanbod. Eén van de vernieuwingen is dat de verhuurders, binnen bepaalde grenzen, zelf de huurverhogingen mogen bepalen. Om bewoners voor te bereiden op wat komen gaat hebben het Rio en Bureau 3plus een scholing huurbeleid ontwikkeld.

De door de overheid jaarlijks vastgestelde en aan corporaties opgelegde huurverhogingen (de jaarlijkse trend) is afgeschaft. Corporaties en particuliere verhuurders hebben de vrijheid om binnen bepaalde grenzen zelf de huuraanpassingen te bepalen. Die grenzen worden jaarlijks opnieuw bepaald, voor 1993 is de maximale huurverhoging per woning op 6% gesteld. Verder mag de huurprijs niet uitstijgen boven de maximaal redelijk huur (op basis van het woningwaarderingsstelsel). Voor corporaties komt daarbij de verplichting om een minimale stijging van de huursom van 4.75% te halen over het gehele bezit. Corporaties mogen binnen die grenzen schuiven met de huren, de zogenaamde 'huursombenadering'. Naast het schuiven met percentages in de huurverhogingen gaan corporaties de huurharmonisatie ineens bij leegkomst van woningen doorvoeren.

Grondslag voor de verdeling van de huurverhogingen en het niveau tot waar geharmoniseerd wordt is de 'marktwaarde' van de woning. Nu wordt deze waarde vastgesteld door toekenning van een aantal punten op basis van het woningwaarderingsstelsel. Corporaties gaan nieuwe meetsystemen invoeren of het huidige puntensysteem aanpassen (extra punten voor ligging, locatie of woonomgeving).

Corporaties moeten aangeven hoe ze met de huursombenadering omgaan in een huurbeleidsplan. Met de gemeente Rotterdam is afgesproken dat dat op 1 januari 1993 gereed moet zijn. Op een uitzondering na heeft geen enkele corporatie dat gedaan. Het bleek een ingewikkeld karwei, ineens zelf nadelen over het bezit, de kwaliteit, de relatie tot de prijs, een visie op de toekomst van het bezit en het handhaven van de sociale doelstelling. En dan ook nog met de huurders aan tafel.

Overleg?

Corporaties zijn verplicht om met de huurders, of een vertegenwoordiger daarvan, overleg te voeren over het huurbeleid. Er is geen rechtspositie vastgelegd voor de huurders, er is niet uitgewerkt waarover precies dat overleg moet gaan en hoe zwaar de stem van de huurders meeweegt in de afwegingen van de corporatie. De 'commissie huurder-verhuurder' die deze zaken verder moet uitwerken laat nog niets van zich horen.

In Rotterdam moeten bewoners- en huurdersorganisaties het hebben van de relatie die ze opgebouwd hebben met de corporatie. Afhankelijk van de positie die ze opgebouwd hebben, zal het de bewoners al dan niet lukken om enige invloed uit te oefenen.

Cruciale vraag hierbij is waar de (georganiseerde) bewoners zich over uit willen spreken. 'Ik ga niet als vertegenwoordiger van de huurders uit mijn buurt met de corporatie overleggen over de verdeling van de huurverhogingen in de wijk. Hoe verkoop ik het aan mijn achterban als complex A 6% huurverhoging krijgt en complex B 4%?' Als we ons er niet mee bemoeien wordt de zaak alleen maar erger. De huurverhogingen stijgen de pan uit.' Deze uitspraken typen het dilemma waar de bewoners voor staan.

Hoe bepaal je de waardering van (een complex van) woningen? Wat is een redelijke prijs-kwaliteitsverhouding? Het aspect oppervlakte is nog redelijk meetbaar te maken, maar waardering van een buurt? Aan bewonersorganisaties wordt gevraagd mee te denken over de meting van de kwaliteit van woningen. Een ingewikkelde vraag. En als een woning een hoge kwaliteit

Overleg over het huurbeleid van de Bewonersorganisatie Zuidwijk met de corporatie Stichting Tuinstad Zuidwijk

heeft, moet die dan maar meteen in prijs omhoog? Mogen mensen met lagere inkomen niet in goede woningen in een prettige buurt wonen?

Er zijn veel vraagtekens rond de nieuwe positie waar ook de georganiseerde bewoners voor staan. Onderhandelen op corporatie niveau? Blijft de wijk het uitgangspunt? Hoe verhoudt dat zich tot de organisaties op complexniveau en tot de individuele huurders? Gaat de bewonersorganisatie meepraten over het huurbeleid. Wordt ze daarmee ook medeverantwoordelijk?

Het is niet zo moeilijk om met z'n allen te zeggen dat het beleid van Heerma waardeeloos is. Nu komt het dicht bij huis, partijen moeten met elkaar de problemen in de wijken en de stad oplossen. Ook bewonersorganisaties worden aangesproken op hun rol hierin. Schoppen tegen de voorstellen van de corporatie of meedenken?

Scholing huurbeleid

Het Rio en Buro 3plus hebben een scholing ontwikkeld die ingaat op de veranderingen, nieuwe regels en de context van die veranderingen. Na een korte geschiedenis van de rol van de overheid komen enkele wetten en regels aan de orde en wordt de huursombenadering gehandeld. Een onderdeel van de scholing bestaat uit de positie van de corporatie, de spelregels volgens het nieuwe Besluit Beheer Sociale Huursector (BBSH) en de situatie in de gemeente Rotterdam. Het begrip kwaliteit komt uitgebreid aan de orde. Deelnemers brengen zelf kennis in over de wijk en de cor-

poratie. Aspecten die in een huurbeleidsplan aan de orde komen worden behandeld, gekoppeld aan mogelijkheden tot beoordeling hiervan. De scholing biedt geen antwoord op alle vragen die in dit artikel gesteld zijn, wel handvatten om verdere stappen, waaronder overleg met de corporatie, voor te bereiden.

De scholing biedt degenen die niet direct met de corporatie aan tafel willen in geconcentreerde vorm een opfrisser over de stand van zaken rond wonen en huren. Het materiaal is verwerkt tot een leesmap die deelnemers van de scholing uitgereikt krijgen. Deze map is tevens beschikbaar voor alle geïnteresseerde bewoners en be-roepskrachten.

In een aantal wijken is de scholing reeds achter de rug, in een aantal wijken is men druk aan het leren en ook de komende maanden zal de scholing in diverse wijken gegeven worden. Een aantal bewonersorganisaties, huurdersverenigingen en bewonerscommissies is momenteel in overleg met de corporatie. De bewoners voelen zich in een aantal gevallen stevig in de schoenen staan na de scholing. Corporatiemedewerkers worden soms enigszins overrompeld als ze merken dat de bewoners precies weten hoe de vork in de steel zit. Over hoe de corporaties omgaan met de huursombenadering en over de standpunten die de bewonersorganisaties innemen, leest u meer in het volgende nummer van e STEIGER.

Phira Otten

Aapje Aapje in tent

Op vrijdag 23 april presenteert stichting "De tent" twee premières. 's Ochtends wordt het Stuk 'Aapje Aapje gespeeld voor kinderen van 0 tot 4 jaar oud. 's Avonds wordt 'Il Tensio' voor het voetlicht gebracht. Het theaterprogramma Aapje Aapje is een taalproject (in drie talen) naar een verhaal van kinderboekenschrijfster Paula Gomes. Het is gemaakt in opdracht van het project Meertaligheid van stichting De Meeuw. Het project Meertaligheid tracht de aandacht voor de taalontwikkeling van 0 tot 4 jarigen te versterken. Dat wordt gedaan via voorlichting aan ouders, het organiseren van extra activiteiten op de kinderopvang en een versterking van de samenwerking met consultatiebureaux en bibliotheken.

De premières vinden plaats op het Pijnackerplein in het Oude Noorden.

Koopwoningen voor migranten

Een idee van Hülya Ergün, volkshuisvester van de bewonersorganisatie Hillesluis, om doorstroming te stimuleren naar de eigen woningsector onder migranten kreeg een eervolle vermelding in een prijsvraag SEV (Stichting Experimenten Volkshuisvesting).

Uitgangspunt is dat ook migranten soms te goedkoop wonen. Voor velen geldt het eigen huis als een prestigevoerend bezit en ze besteden dan ook geld aan koopwoningen in de herkomstlanden. Het voorstel luidt om migranten te motiveren om te investeren in een eigen huis in Nederland. Ze kunnen dan meteen ook vertrouwd gemaakt worden met de bijbehorende regelingen en instrumenten. Dit zou kunnen gebeuren via een kleinschalig voorbeeldproject met voorlichtingscampagne. Behalve op migranten zou de voorlichting zich ook moeten richten

ten op particuliere bouwers om ze te stimuleren aandacht te besteden aan hun nieuwe doelgroep. De SEV gaat met Hülya praten over de uitwerking van het idee. Eerder bleek ook in Bospolder/Tussendijken onder migranten belangstelling voor premie-koopwoningen in de wijk.

Innoviefonds Sociale Vernieuwing

Wethouder van der Schalk en projectburo Sociale Vernieuwing maakten vorige maand de vorming bekend van een innoviefonds sociale vernieuwing. Uit het fonds worden middelen ter beschikking gesteld aan deelgemeenten voor innoverende projecten op het terrein van werk, onderwijs, stadsvernieuwing en zorg. Het fonds start met 1,7 miljoen in 1993 en moet binnen twee jaar uitgroeien tot 10 à 20 miljoen gulden vinden de sociale vernieuwers.

In een begeleidende brochure, 'Bruisende wijk', worden voorbeelden gegeven van projecten waaraan het projectburo Sociale Vernieuwing denkt. De brochure is bedoeld om uitwisseling en 'export' te bevorderen van succesvolle projecten. Op het lijstje staan Kinderrestaurant McKenniet Hoogvliet, wijkshoornmaakbedrijf Crooswijk, Preventiemonteur Nieuwe Westen, Gezondheidsinformatiecentrum 'Punt 50' Feijenoord, sportproject Oude Westen, autosleutelwerkplaats Hillesluis, Kunst en Kids Oude Noorden, het Praathuis Overschie en de wijkpost Nieuw Engeland.

Kwaliteitspanel Rotterdam in de prijzen in Amsterdam

Het Kwaliteitspanel Rotterdam heeft de tweede prijs gewonnen in de categorie 'meest

inspirerende Bestuurlijke Vernieuwingsproject'. De prijs is toegekend op het congres 'De Democratische Stad' op 29 maart in De Balie te Amsterdam.

De prijs is toegekend door op het congres aanwezige 'wakkere burgers'. Zij maakten hun keus uit bestuurlijke vernieuwingsprojecten uit de aanwezige steden: Alkmaar, Amsterdam, Utrecht en Rotterdam.

Het Kwaliteitspanel is na rapportages over 'Wachten in Rotterdam' en over de kwaliteit van het aanvullend openbaar vervoer op het moment bezig met een derde onderzoek dat gaat over klachtenprocedures bij publieke diensten.

Premie op actie

Op maandag 25 januari hebben zo'n 100 Rotterdamse bewonersgroepen een OP-ZOOMERZEGEL gekregen. De uitreiking vond plaats in wijkgebouw 't Klooster in de Afrikaanderwijk. Deze zegel is een tegoedbon voor producten van verschillende gemeentelijke diensten en instellingen.

Sinds een aantal jaren reikt de gemeente Rotterdam een prijs uit aan een bewonersgroep in Rotterdam die zich op enige wijze verdienstelijk heeft gemaakt. De Opzoomerstraat in het Nieuwe Westen kreeg dankzij de Hein Roethof-prijs zelfs landelijke bekendheid. Dit jaar heeft de gemeente besloten alle straten die 'opzoomeren' een premie op actie te geven.

Uitreiking

In de zaal stonden de diensten en organisaties met een kraampje waarin zij hun 'winkel' presenteerden.

Bij de ROTEB kan men extra veegbeurten 'kopen', Gemeentewerken zorgt voor bloembakken, sierbestrating of gevultintjes. Bij het Centrum Beeldende Kunst (CBK) kan een foto of litho van de straat besteld worden waar alle bewoners van de straat een reproduktie van krijgen. De politie doet aan inbraakpreventie, bij het Museum voor Volkenkunde kan een Surinaams, Turks of Marokkaans kinderfeest besteld worden.

Wethouder Van den Muijsenberg van milieu, buitenruimte, verkeer en vervoer, haalde nog even de achtergrond van de 'Opzoomerzegels' naar voren en begon met het stellen van een aantal vragen: 'Allereerst was de vraag: Hoe houden we de moed er in? Op een gegeven moment nemen de bewoners en winkeliers het heft in handen en beginnen te opzoomeren, maar houden ze het vol? (...) Als de gemeente zich terugtrekt, omdat bewoners het zelf doen, dan worden de bewoners eigenlijk gestraft. Nee, je zou de bewoners eigenlijk een premie moeten geven'.

overleggen'. Hekken van binnenterreinen worden geopend en gesloten, lelijke betonnen kolommen in het gebouw zetten de bewoners zelf in een frisse kleur. De Paarl organiseert activiteiten voor kinder-

aangehaakt zijn bij de ROTEB, geven wat dat betreft de gewenste richting aan.

Lange termijn

Van den Muijsenberg stelde de vraag: 'Hoe houden we de moed er in?' Dat is dus een vraag naar de lange termijn. Het antwoord lijkt me: resultaat. Het honoreren van vragen en wensen van actieve groepen is de beste garantie voor continuïteit van bewonerszinset.

De breedheid en vaagheid van de discussies rond het begrip beheer staat altijd in schril contrast met de concrete vragen die bewoners(groepen) stellen. Wat nodig is, is een ambtelijke apparaat dat flexibel kan reageren op vragen en ontwikkelingen in wijken die zeer verschillend zijn. De diensten zouden zich altijd als een winkelier moeten gedragen. De Opzoomerzegels zijn wat dat betreft niet alleen een steun in de rug voor de actieve bewoners maar vooral voor de diensten een goede oefening.

ren en beheert het binnenterrein. Een bewonersgroep verhuurt zelfs een verhuislift.

Winkels

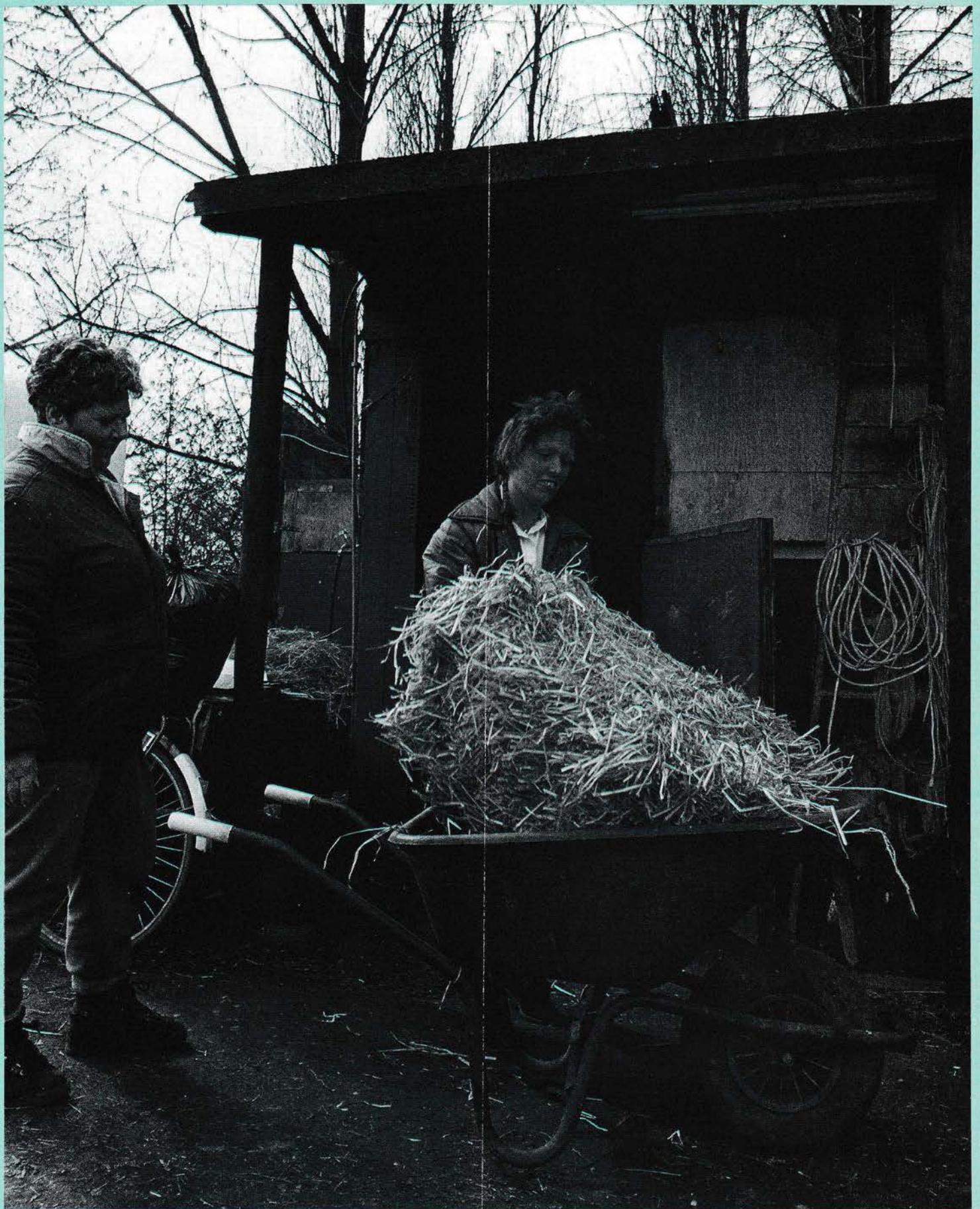
Op het podium presenteerden de diensten hun produkten. Er ontstond wat hilariteit toen de ROTEB werd gevraagd op het podium te komen. Niemand maakte aanstalten om het podium te beklimmen. Misschien was het toch nog even wachten, dat klantgericht werken. In een winkel is de klant koning en kan de klant om een duidelijke dienst vragen. Dat is in de dagelijkse gang van de beheerwerkgroepen vaak juist het probleem. De planningen, roosters en schema's van diensten lijken vaak een snelle en adequate reactie op een vraag of ontwikkeling in de weg te staan. De komst van de WOP-ploegen en veegploegen, die

Dit jaar zijn niet alleen weer opzoomerzegels te verdienen maar zal ook de opzoomerprijs uitgereikt worden. Bewonersgroepen kunnen zich hiervoor tot 1 mei a.s. opgeven.

Ton Koppens

foto's: Jan van der Meijde

AAN HET WERK

Een aantal jongeren die ooit betrokken waren bij de opbouw van het jongerenproject 'Sjofel' heeft een gebruikerscollectief gesticht en beheert een aantal ruimtes op het gekraakte terrein. Er zijn een muzikantencentrum met repetitieruimte, een sleutelwerkplaats, een manege en een krachthonk te vinden.